

Τεύχος 3

ΓΕΡΑΝΙ

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΜΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗ ΓΕΡΑΝΙΟΥ	2
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΓΕΡΑΝΙΟΥ	3-4
ΓΕΡΑΝΙ ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ	5-6
ΝΟΣΤΑΛΓΙΕΣ	7-8
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΓΕΡΑΝΗ	8-9
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΛΑΜΠΡΟΥ ΛΙΑΣΗ	9
ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΟΦΑ	10
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ	11
ΔΕΣΠΩΣ ΓΕΡΑΝΗ ΣΟΥΓΛΗ	12-13
ΘΥΜΙΣΕΣ ΕΝΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ	14-17
ΤΟ ΕΝΩΤΙΚΟ ΔΗΜΟΫΝΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ 15ΗΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1950	18
ΘΥΜΙΣΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ 1955 - 1959	18-19
ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1955 - 1959	19
ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΩΝ ΓΕΡΑΝΙΩΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ	20-23
ΕΠΙΔΟΣΗ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΓΕΡΑΝΙΟΥ	24
ΓΕΡΑΝΙΩΤΕΣ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΥΠΕΡ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΓΩΝΕΣ	25-26
ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ LORENTZO WORRINGER PEASE	27-28
Η ΑΖΙΟΘΑΥΝΙΑΣΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΡΙΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ	29-30
ΓΕΡΑΝΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΘΑΝΑΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ	30
ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΓΕΡΑΝΙΟΥ	31
ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΓΕΡΑΝΙ ΜΙΑΣ	32
ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΚΑΝΤΑΡΑΣ - ΕΚΑΤΟ ΣΠΙΤΙΑ	33-34
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΙ ΓΕΡΑΝΙΟΥ 1820 ΚΑΙ 1825	35-36
ΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΑΠΡΟΟΠΤΟ	37-41
ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΥΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ	42
ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΕΡΑΝΙΟΥ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ	43-44
ΤΑ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΓΝΩΣΤΑ ΟΜΟΝΙΑΤΑ ΓΕΡΑΝΙΩΤΩΝ	45-48
Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟ ΓΕΡΑΝΙ	49
ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ 2012	50
ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΔΗΣΗ...	

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗ ΓΕΡΑΝΙΟΥ

Αγαπητές Γερανιώτισσες, Γερανιώτες και φίλοι της κοινότητάς μας,

με ιδιαίτερη χαρά επικοινωνώ μαζί σας, μέσω της στήλης του περιοδικού μας, για να σας απευθύνω χαιρετισμό αγάπης κι ελπίδας για επιστροφή και για ένα καλύτερο αύριο.

Η πατρίδα μας βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπη με μια δύσκολη κατάσταση, αυτή της οικονομικής κρίσης, η οποία προκάλεσε -και αναμένεται να προκαλέσει ακόμα πιο πολλά προβλήματα στην κοινωνία, προβλήματα, τα οποία δυστυχώς δεν θα αφήσουν ανεπηρέαστο και το εθνικό μας θέμα, αφού μια αιμάσσουσα και εξασθενημένη οικονομία αποδυναμώνει παντελώς τη διαπραγματευτική μας θέση.

Σας καλώ και παρακαλώ να μη λυγίσετε. Σταθείτε όρθιοι με περηφάνια και υπομονή και να είστε βέβαιοι θα τα καταφέρουμε.

Να θυμάστε πάντα πως όλοι μαζί τα καταφέραμε με τη δραστηριότητα και τη δημιουργικότητά μας να κρατήσουμε στη σκέψη και στην καρδιά μας τις όμορφες στιγμές και τις χαρές που ζήσαμε στο αγαπημένο μας χωριό.

Καλλιεργήσαμε στους νεότερους την αγάπη μας προς το Γεράνι, αλλά ταυτόχρονα γιγαντώσαμε μέσα μας τον πόθο για επιστροφή.

Νέες και νέοι του Γερανιού,

το πρόβλημα της οικονομικής κρίσης που έχουμε ενώπιόν μας είναι το μεγαλύτερο στη σύγχρονη κυπριακή ιστορία μετά από αυτό της βάρβαρης εισβολής και του ξεριζωμού από τους τόπους μας.

Οι συνέπειες και επιπτώσεις της μας έχουν ήδη αγγίξει και είναι ιδιαίτερα βαριές σε εμάς αφού η ανεργία πλανάται ως μαύρο σύννεφο πάνω από τα κεφάλια μας, χωρίς προοπτική γρήγορης διάλυσής του.

Σας απευθύνω έκκληση επίδειξης καρτερίας και υπομονής και σας καλώ να αναλογιστείτε, πώς τα κατάφεραν οι γονείς και οι παππούδες μας, μετά την τουρκική εισβολή ώστε να παίρνουμε θάρρος για να συνεχίσουμε.

Γερανιώτισσες και Γερανιώτες,

κλίνω ευλαβικά το γόναυ και θαυμάζω την αγάπη και την αλληλοεκτίμηση που υπάρχει μεταξύ μας. Σας ευχαριστώ από τα βάθη της καρδιάς μου για όλα όσα έχετε κάνει είτε με τη δράση σας είτε με τη συνεχή παρουσία σας στις εκδηλώσεις μας, ώστε να κρατηθεί αναμμένη η φλόγα του αγώνα μέχρι την άγια μέρα της επιστροφής.

Η Αγία Αικατερίνη να μας ευλογεί όλους!

Με τους χαιρετισμούς μου

Αντρέας Πέτρου
Κοινοτάρχης

«Ω απέραντη νοσταλγία για κάτι που ποτέ δεν ζήσαμε κι όμως αυτό υπήρξε όλη η ζωή μας...»!

(Τάσος Λειβαδίτης, 1922-1988, Έλληνας ποιητής)

Αγαπητοί μου συγχωριανοί Γερανιώτες και φίλοι,

Με ένθερμο ενθουσιασμό και ιδιαίτερη τιμή, προλογίζω την έκδοση του τρίτου τεύχους του περιοδικού της κοινότητάς μας, «**Γεράνι οι ρίζες μας**». Υιοθετώντας τους στίχους του εξαίρετου Έλληνα ποιητή, Τάσου Λειβαδίτη, σας χαιρετώ και σας καλωσορίζω με χαρά στην παρέα μας. Η κρυμμένη αλήθεια που αναδύεται μέσα από τους στίχους αυτούς υπήρξε η ακατάλυτη κινητήρια δύναμη της επιθυμίας μας να ζήσουμε, έστω και νοερά, όλες τις όμορφες, απλές και καθημερινές στιγμές που βίωσαν οι γονείς και οι παππούδες μας στο αγαπημένο μας χωριό, πριν από την ανελέητη και βάνουση εισβολή των Τούρκων στο νησί μας.

Αναντίλεκτα, απέραντη και άσβεστη είναι η φλόγα του αισθήματος της νοσταλγίας για όλα αυτά που δεν ζήσαμε κατά τη διάρκεια των ανέμελων και ξέγνοιαστων χρόνων στο χωριό μας. Παρόλο που μεγαλώσαμε μακριά από το αγαπημένο μας χωριό, εντούτοις όλες οι παραστατικές αφηγήσεις και ολοζώντανες περιγραφές των γονιών μας κατόρθωσαν να ενσταλάξουν και να εμφυσήσουν στην καρδιά και στη θύμησή μας το αίσθημα ότι όλα αυτά υπήρξαν κομμάτι και της δικής μας ζωής!

Η παράδοση, η ιστορία και ο θρύλος, ο ανεξίκακος και απλός κόσμος, τα γραφικά δρομάκια του χωριού, οι περιποιημένες αυλές των σπιτιών, το σχολείο, τα παραδοσιακά καφενεία, η εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης, του Αγίου Γεωργίου και της Παναγίας της Ευαγγελίστριας συμπλέκονται σε μια μαγευτική ενότητα και ισορροπία, σκιαγραφώντας τις ομορφιές του αγαπημένου μας χωριού. Η πηγαία αγάπη και λατρεία των γονιών και των παππούδων μας για το Γεράνι εκπέμπεται μέσα από τα λόγια και τις διηγήσεις τους, δίνοντάς μας την ευκαιρία να «ταξιδέψουμε» και εμείς νοερά στα χρόνια κατά τα οποία το χωριό μας έσφυζε από ζωή, ζωντάνια και ευτυχισμένες στιγμές.

Η σκυτάλη για την προσπάθεια που καταβάλλεται για καλλιέργεια και διατήρηση της μνήμης των κατεχόμενων εδαφών μας παραδόθηκε στα χέρια μας. Επιζητούμε και εμείς με τη σειρά μας και υποσχόμαστε να μπορέσουμε να μεταφέρουμε τη θερμή, τον ενθουσιασμό και τον πόθο των γονιών μας στις νεότερες γενιές, ευελπιστώντας να κρατήσουμε άσβεστη τη φλόγα της ανάμνησης, της αγωνιστικότητας και της επιθυμίας για επιστροφή.

Εν κατακλείδι, θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω τον κοινοτάρχη του χωριού μας, τον κ. Ανδρέα Πέτρου, ο οποίος μου έδωσε την ευκαιρία να προλογίσω το τεύχος αυτό. Συγχαίρουμε ιδιαίτερα όλους όσους εργάστηκαν αφειδώλευτα και φιλότιμα, αφιερώνοντας χρόνο για τη συγκέντρωση του υλικού, τη συγγραφή και την επιμέλεια των κειμένων του περιοδικού μας.

Σας προτρέπουμε να επισκέπτεστε στο διαδίκτυο

την ιστοσελίδα μας, <http://www.gerani-ammoxostou.com>

το facebook <https://www.facebook.com/GeraniCyprus>

και το blog μας <http://gerani-ammoxostou.blogspot.com>

για να ενημερώνεστε και να αντλείτε χρήσιμες πληροφορίες για τις διάφορες εκδηλώσεις που διοργανώνουμε. Μη διστάσετε να ενισχύσετε την προσπάθειά μας αυτή αποστέλλοντας υλικό, το οποίο μπορεί να δημοσιευτεί σε επόμενα τεύχη. Είμαστε

ανοικτοί σε εισηγήσεις και ευελπιστούμε στη συνέχιση και ενδυνάμωση της προσπάθειας καλύτερης γνωριμίας μεταξύ μας. Μπορείτε να αποστέλλετε εισηγήσεις, υλικό, καθώς και οποιαδήποτε άλλα μηνύματα, στα e-mails

info@gerani-ammoxostou.com

gerani.petrou@gmail.com

daskalou1@hotmail.com

Κάκια Σάββα, Εκπαιδευτικός
Εκπρόσωπος Νεολαίας Γερανίου

Βραβεύσεις άριστων μαθητών Γερανίου από το Κοινοτικό Συμβούλιο κατά την συνεστίαση του Νοέμβρη 2012

Η ομορφιά, η Χάρη, η Γραφικότητα συμπυκνωμένη σε μια λέξη.

-Πρωτοδημοσιεύτηκε στην εφημερίδα "ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ" αρ. φύλλου 11 Ιούνιος 2007-

Στις νότιες πλαγιές του Πενταδάκτυλου κάπου εκεί που σμίγει η χερσόνησος των Αγίων και των Ηρώων, η Καρπασία, με την μεγάλη σιτομάνα Μεσαριά βρίσκεται το χωριό μας, το Γεράνι. Πάνωθ' του στολίδι και κορόνα του η Καντάρα, το μοναδικό ορεινό θέρετρο της επαρχίας Αμμοχώστου και η Παναγιά η Παντάνασσα, η Κανταριώτισσα, φύλακας άγγελος και προστάτης του.

Νότια, η θάλασσα του Μπογαζιού. Γαλανή, ακύμαντη τις πιο πολλές μέρες του χρόνου, καθάρια. Έλαμπε κάθε άνοιξη. Ριγούσε το κύμα απαλά με το πρώτο ριπίδισμα του φθινοπωρινού αγέρα. Παιχνίδιζε φιλήδονα, ναζιάρικα, τα καλοκαίρια.

Εκεί γεννηθήκαμε. Ήμεροι οι μικροκάμποι. Φιλικά τα βουναλάκια. Οι λόφοι είτε δασωμένοι είτε γυμνοί ξεκούραζαν το μάτι με την εναλλαγή στο σχήμα και στο χρώμα κι ανάμεσα τους κυλούσαν οι χείμαρροι και τα ρυάκια δίπλα από ελιές και χαρουπιές, σκίνα και αγριοπρίναρα, βουνίσιο θυμάρι και χαμομήλι και ασφόδελους, που μεθούσαν την ανάσα, με τις πρώτες φθινοπωρινές βροχές. Μα ήταν και η άνοιξη. Αχ, αυτή η άνοιξη στο Γεράνι! Ένας απέραντος πολύχρωμος ζωντανός τάπητας απλώνεται στους μικροκάμπους, στα βουναλάκια, στους λόφους, στις όχθες του Γαστρού ποταμού, παντού ως εκεί που φθάνει ανθρώπου μάτι. Ζώνει τους λόφους, κυματίζει στις πλαγιές, πλημμυρίζει τις πεδιάδες, δίνει ψυχή στα άψυχα, κάνει τις πέτρες να μιλούν, το χώμα να κινείται, τα δέντρα και τα σπαρτά να τραγουδούν.

Γενιές και γενιές δουλέψαμε τούτη τη γή. Την ποτίσαμε με ποτάμια ιδρώτα. Την αγαπήσαμε σαν μάνα το παιδί της. Μα μάνα ήταν αυτή! Αυτή μας γέννησε, μας νανούρισε, μας έθρεψε, μας ανάστησε, γίναμε ένα μαζί της. Και αυτή ένωθε την αγάπη μας και μας αντάμειβε. Ποτέ δεν είχαμε παράπονο. Λάδι, χαρούπια, σιτηρά, βαμβάκι και σηςάμι, άνυδρα κηπευτικά κι άλλα ακόμη προϊόντα της κυπριακής γης γέμιζαν τις αποθήκες. Και το εισόδημα συμπληρωνόταν μ' ό,τι έδιναν τα οικόσιτα ζώα, οι κατσίκες, τα πρόβατα, τα πουλερικά, οι καματερές αγελάδες.

Οι άνθρωποι όλοι του μόχθου και της σκληρής δουλειάς. Χάραμα σουρούπωμα. Πράα πρόσωπα, ήρεμα, γαλήνια. Την αποστολή στη γη έτσι την ένωθαν. Να δουλεύουν τίμια, να μεγαλώνουν σωστά τα παιδιά τους. Με βαθιά πίστη στο θεό, με σεβασμό κι αγάπη για την πατρίδα, για τις πανανθρώπινες αξίες και αρχές. Κι ήσυχoi πως τούτη την αποστολή την είχαν πάνω απ' όλα και στο σωστό δρόμο δεν είχαν παράπονο κανένα, καμία βαρυγκωμία για τη ζωή. Οι γέροντες κάθονταν στον καφενέ, έβλεπαν τη φύτρα τους ν' ακολουθεί σίγουρο δρόμο και κοίταζαν κατάματα το χάρο. Δεν τον φοβούνταν. Γίνονταν ίδιοι με το χώμα, με τις πέτρες, με το τρεχούμενο νερό. Αθάνατοι. Γεννούσαν τα παιδιά τους, αυτά τα εγγόνια κι ύστερα έρχονταν τα δισέγγονα. Κι η ζωή, ίδια κι απaráλλαχτη για αιώνες, συνεχιζόταν.

Ποιος μπορεί να ξεχάσει το κάθε απόγευμα Σαββάτου εκείνα τα γλυκόλαλα καμπανοκτυπήματα – καλέσματα – για τον εσπερινό. Έβγαιναν καλοντυμένοι οι νοικοκυραίοι με τα παιδιά και τους γέροντες γονείς για την Αγία Αικατερίνη να λειτουργηθούν, ν' ανάψουν το κερί τους στους Αγίους, να προσευχηθούν. Συνήθεια καλά ριζωμένη πάππου προσπάππου. Και τις Κυριακές και τις γιορτές- Κυριακή και γιορτή κάθε φτωχικού, αρχοντικού για τον νοικοκύρη, όλοι και πάλι στο καθήκον απέναντι στο Δημιουργό.

Ήταν πάντα ολιγόψυχο το Γεράνι. Έχει όμως να σεμνύεται ότι έχει προσφέρει στην

ευρύτερη ζωή του τόπου μας πολλά παιδιά του που καταξιώθηκαν σε πολλούς τομείς της, στην εκπαίδευση, στις επιστήμες, στη δημόσια ζωή, στο εμπόριο και στην πολιτική ακόμη.

Έδωσε ολόψυχα το παρόν του σ' όλους τους σύγχρονους αγώνες του Κυπριακού Ελληνισμού για την ελευθερία. Οι Γερανιώτες διακρίθηκαν για τη δράση τους στα Οκτωβριανά του 31 και στο μεγάλο ξεσηκωμό, στον επικότερο αγώνα του Ελληνισμού της Κύπρου, τον αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. Είναι χαρακτηριστική η δήλωση του Τομεάρχη Καρπασίας ότι η ομάδα δολιοφθορέων της Ε.Ο.Κ.Α. Γερανίου πέτυχε το ακατόρθωτο: Να ανατινάξει με νάρκη αγγλική ναρκοσυλλέκτιδα στο δρόμο Γερανίου-Καντάρας στις 14 Νοεμβρίου 1958.

Κέντρο κάθε κοινωνικής εκδήλωσης ήταν η πλατεία του "Γερόλακκου" στη διασταύρωση που οδηγεί νότια στον Άγιο Ηλία, βόρεια στην Καντάρα, ανατολικά στο Όβγορος και δυτικά από δύο δρόμους προς τα Άρδανα. Γύρω από την πλατεία ήταν η εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης, το Δημοτικό Σχολείο, το οίκημα του Θ.Ο.Ι (θρησκευτικό Ορθόδοξο Ίδρυμα), το Συνεργατικό Παντοπωλείο και σε απόσταση αναπνοής τα καφενεία.

Στο κέντρο του χωριού βρσκόνταν το εκ βάθρου ανεγερθέν παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου, το οποίο καταστράφηκε από ανεμοστρόβιλο που έπληξε το χωριό το 1961. Στα δυτικά επί της κορυφής δασωμένου λόφου βρισκόταν το ξωκκλήσι της Παναγίας της Ευαγγελίστριας.

Χρησιμοποιείται ο αόριστος στην αναφορά των ιερών τόπων λατρείας που υπάρχουν στην κοινότητα γιατί ο μεν ιερός ναός της Αγίας Αικατερίνης, προστάτιδος της κοινότητας, έχει δεχθεί όλη την εκδικητική μανία των εποίκων που κατοικούν στο χωριό ώστε να καταστεί ερείπια και είναι, ίσως, ο πιο κατεστραμμένος ναός όλων των κατεχόμενων κοινοτήτων. Ο ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου έχει μετατραπεί σε τζαμί, το δε ξωκκλήσι της Παναγίας της Ευαγγελίστριας σε αποθήκη σανού.

Τίποτε σήμερα δεν μαρτυρεί στον επισκέπτη το όλο ομορφιά και γραφικότητα καρπασίτικο χωριό. Αποψιλώθηκαν τα δέντρα, χαλάστηκαν τα σπίτια, λες και ξηλώθηκαν κι οι δρόμοι και μένει εκεί σαν ένα άταφο κουφάρι πεταμένο στο πλατύ οροπέδιο και το τσιμπολογούν τα λογής όρνια.

Ο Σύνδεσμος Εκτοπισμένων όπως και ο Σύνδεσμος Αποδήμων και Εκτοπισμένων Λονδίνου οργανώνουν κάθε χρόνο, ανήμερα της γιορτής της Αγίας Αικατερίνης -25 Νοεμβρίου-, συνεστιάσεις και άλλες εκδηλώσεις με στόχο τη συντήρηση της μνήμης του χωριού αλλά και ως μια ευκαιρία να βρίσκονται όλοι οι χωριανοί μαζί, ν' αναθυμούνται τις καλές και ευτυχισμένες ημέρες, αλλά και να γνωρίζεται μεταξύ της η νεότερη γενιά των Γερανιωτών. Και τούτο θα συνεχίζεται ως την ευλογημένη, εκείνη "μέρα που θα φέρει στον καθένα και δροσιάν και ποσπασιάν."

Παναγιώτης Παπαγεωργίου

Το παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου. Έχει μετατραπεί από τους εποίκους σε τζαμί.

Η Παναγία Ευαγγελίστρια αποθήκη σανού φωτ. 2011

Παναγιώτη Γεράνη

Είναι μερικές μέρες, κάποτε μερικές ώρες στη ζωή μας, που χαράσσονται στην ψυχή μας με σίδερο καυτό.

Μια τέτοια στιγμή, τέτοια ώρα ζω έντονα απόψε.

Η ώρα είναι 3 μετά τα μεσάνυχτα. Ξημερώνει Πέμπτη 16.10.13.

Θύμησες, νοσταλγίες έχουν γεμίσει απόψε την ψυχή μου και δεν με αφήνουν να κοιμηθώ. Έχω ξυπνήσει μέσα σε μια γλυκιά, επίμονη και βασανιστική νοσταλγία για το μικρό μας, το αγαπημένο χωριό, το Γερανούδι μας. Και αρχίζω να γράφω.

Τι να είπω και τι να λαλήσω; Τι να πρωτοθυμηθώ και για ποιο πράγμα να μιλήσω πρώτα;

Πόσο θα 'θελα να γυρίσω το χρόνο πίσω. Στα χρόνια τα παλιά. Τότε που ήμουν έφηβος, μαθητής του Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου. Και με τον αγαπητό μου κουμπάρο και ξάδερφο, αείμνηστο Γιάννη Π. Κώστα, μαθητής τότε και αυτός του Λυκείου Σιακαλλή, παίρναμε τα ποδήλατα μας και σχεδόν κάθε Κυριακή ξεκινούσαμε από το Βαρώσι και σε μια ώρα εφθάναμε στο Γεράνι.

Πόσο θα θελα να ξαναζήσω τη στιγμή που περνούσαμε τον Άγ. Ηλία και κατηφορίζαμε προς το γεφύρι του Κρεμμαστού. Αφήναμε τα ποδήλατα και ανεβαίναμε στην κορυφή του λόφου προς τα αριστερά. Τι μαγεία, τι ευφορία, τι αγαλλίαση γέμιζε το στήθος μας. Αναπνέαμε αχόρταγα τον αέρα του Γερανιού. Θυμάμαι την υπέροχη θέα που ξαπλωνόταν μπροστά μας. Τα γύρω βουναλάκια του Κρεμαστού, της Αντρουκλιάς, του Φάραγγα. Τα Καψαλούθκια όλα καταπράσινα με πεύκα, κυπαρίσσια, αόρατους, ξυσταρκές και σπαλαθκίες ολάνθιστες με τα όμορφα καναρινιά μυρωδάτα λουλούδια τους, λουβιθκίες, κατακόκκινες παπαρούνες.

Ένα γύρω τα σπαρτά να τα κυματίζει ο άνεμος σαν θάλασσα καταπράσινη, κυματιστή. Και πέρα στο βορρά το καταπράσινο, δροσερό το βουνό της Καντάρας με την ιστορική Μονή του.

Απρίλης! Θεέ μου πόσο όμορφο έχεις φτιάξει τον κόσμο σου «ως εμεγαλύνθη τα έργα

Σου Κύριε. Πάντα εν Σοφία εποίησας!»

Ν' αντικρίζουμε τα πρώτα σπίτια του χωριού, με πρώτη και καλύτερη την εκκλησία της Αγ. Αικατερίνης. Βγάζαμε τα πηλίκια μας και κάναμε τον σταυρό μας. Έτσι μάθαμε, έτσι ξέραμε, έτσι νιώθαμε.

Φθάναμε στην πλατεία του Γερόλακκου κι ο ξάδερφος έστριβε για το σπίτι του. Τι χαρά να διασχίζω τώρα μόνος το χωριό. Τι γλύκα, τι τρυφεράδα γέμιζε την ψυχή μου. Κόντευε το Πάσχα. Όλοι οι δρόμοι ήταν ολοκάθαροι, όλα τα σπίτια φρεσκοασπρισμένα. Οι χωριανοί καλοί και αγαθοί άνθρωποι με καλωσόριζαν με καλοσύνη.

Φθάνω στο σπίτι μου, συναντώ τους γονείς μου, τους φιλώ το χέρι, παίρνω την ευχή τους.

Τρέχω τώρα δίπλα στο εκκλησάκι του Άη Γιώρκη, προσκυνώ, ανάβω το καντήλι του όπως έκανα κάθε βράδυ όταν ήμουν μικρός και τον θαύμαζα λεβέντη πάνω στο άλογο Του. Βγαίνω ύστερα περίπατο στο χωριό. Να δω τις αδερφές μου, τις γιαγιάδες μου, τους χωριανούς μου.

Αχ!, και να γυρίζαν ξανά τα χρόνια εκείνα πίσω. Να ξαναζήσω στο χωριό μου, να καθίσω στα καφενεία του, να πιώ καφέ με τους γερόντους, να παίξω πρέφα με τους φίλους μου. Πόσο επιθυμώ, πόσο λαχταρώ να ξαναζήσω στο Γεράνι μου τη Δευτέρα της Λαμπρής! Να εκκλησιαστούμε όλοι στην Αγία Αικατερίνη μας, να γυρίσουμε Λιτή και μετά να παρακολουθήσουμε τα απλοϊκά αγωνίσματα των νέων μας, το απλούν, το τριπλούν (τριάπτηθκια), το διτζιήμιν.

Να ξαναμυρίσω τις «φουκούδες», τις σούβλες και να ξανακούσω το γλυκό ήχο του βιολιού που έπαιζε στα καφενεία. Να ξαναδώ μαζεμένους όλους του χωριανούς μου, τους αγαπημένους, τους καλοσυνάτους, τους δουλετάδες, τους νοικοκύρηδες.

Αχ! Τι είχαμε και τι χάσαμε! Οι ψυχές μας θρηνούν, «Επί τών ποταμών Βαβυλώνος εκεί έκαθίσαμεν και έκλαύσαμεν εν τω μνησθήναι ήμᾶς την Σιών». «Εάν επιλάθωμαι σου Ίερουσαλήμ, έπλησθειή ή δεξιά μου». Στώμεν καλώς. Να μη λησμονούμε την κατεχόμενην Γή μας και η ώρα η καλή, η ώρα του γυρισμού θα ξανάρθει. Θα δώσει ο Θεός.

Παναγιώτη Λάμπρου Λιασή, Θεολόγου - Εκπαιδευτικού

(Μνήμες, συναισθήματα, ελπίδες)

Πάνε κιόλας 4 ολόκληρες δεκαετίες από την αποφράδα εκείνη μέρα! Όταν το αγαπημένο μας χωριό, το ωραίο Γεράνι εγκαταλείπταν από τους φυσικούς του κατοίκους, για να γλυτώσουν τις ζωές τους από τους βάρβαρους Τούρκους εισβολείς. Από τότε άρχισε η αντίστροφη μέτρηση. Έφεραν τους ξένους, τους εποίκους. Ήλθαν οι κουβαλητοί από τα βάθη της Ανατολίας. Κι άρχισε η ερήμωση. Γκρέμισμα σπιτιών, κόψιμο των δέντρων, ισοπέδωση του ναού της Αγίας Αικατερίνης, μιναρέδες, κόκκινα λάβαρα να ανεμίζουν...! Χαλασμός, ερημιά, μιζέρια, βουβαμάρα. Κι όμως! Εδώ, είναι το δικό μας χωριό. Τα σπίτια, οι τάφοι, τα λίκνα των γονιών και των παππούδων μας. Εδώ ήταν ένα ήσυχο, όμορφο χωριό! Προικισμένο με όλες τις φυσικές ομορφιές. Εδώ ήταν το Γεράνι της Αμμοχώστου... Εδώ υπήρχε μια κοινότητα φιλήσυχων, εργατικών και φιλοπρόοδων κατοίκων που ζούσαν αρμονικά και συνεργάζονταν καθημερινά. Ο ιερέας, ο δάσκαλος, ο κοινοτάρχης, ο αγροφύλακας, ο καφετζής, ο μπακάλης. Υπήρχε η συγγένεια, η κουμπαριά, η καλή γειτονία, ο σεβασμός, η εκτίμηση, η αγάπη στο Θεό, η θρησκευτική, η εθνική και η

κοινωνική ζωή. Όπως σε όλα τα κυπριακά χωριά υπήρχε η συνοχή, η ενότητα, η ομαλή λειτουργία. Βασίλευε παντού η αρμονία και η γαλήνη. Όσοι ζήσαμε αυτά τα αξέχαστα χρόνια, θεωρούμε τους εαυτούς μας προνομιούχους, τυχερούς, ευτυχείς. Γεννηθήκαμε, μεγαλώσαμε, ανδρωθήκαμε μέσα στο χωριό. Μέσα στη φύση. Και η φύση μας έδωσε πλούσια και αφειδώλευτα όλα τα καλά της. Το λαμπερό ήλιο, το γαλάζιο ουρανό, τον καθαρό αέρα, τον ήχο της βροχής, τα αρώματα των λουλουδιών, τα κελαρύσματα των ρυακιών, τα κελαηδήματα των πουλιών, το βουητό των εντόμων, την ευαισθησία, το ρομαντισμό, την ποιητικότητα... Ζυμωθήκαμε με τα ήθη, τα έθιμα, τις παραδόσεις, τις αξίες της φυλής μας. Χορτάσαμε τις θρησκευτικές και εθνικές μας γιορτές, τα γαλανόλευκα χρώματα, το άρωμα της δάφνης και της μυρσίνης. Γαλουχηθήκαμε μέσα στις οικογένειές μας ως Έλληνες και ως Χριστιανοί. Μάθαμε να αγαπούμε το Θεό, την πατρίδα, την ελευθερία και τη δικαιοσύνη. Συνδέσαμε τη ζωή μας με αμέτρητες αναμνήσεις. Ιστορίες, μύθους, τοπωνύμια, περιοχές, προγόνους, ανθρώπους. Εκεί πρωτοαντικρίσαμε το γλυκύ της μέρας φως, εκεί παίξαμε στα παιδικά μας χρόνια μέσα στους δρόμους του χωριού και δρασκελίσαμε το χείμαρρο της εφηβικής ηλικίας και τα πρώτα νεανικά χρόνια. Σήμερα, μετά από 40 χρόνια, το χωριό μας, το Γεράνι μας, είναι εκεί... Και περιμένει τη μέρα του γυρισμού μας. Να ξανακτίσουμε από την αρχή την Αγία Αικατερίνη μας και να τη λειτουργήσουμε όπως τα χρόνια εκείνα! Όμως, η ελευθερία δεν χαρίζεται. Κατακτιέται με αίμα και θυσίες. Εμείς, οι νεότερες γενιές οφείλουμε να διατηρούμε ζωντανά στη μνήμη μας τη δίψα για επιστροφή. Ο χειρότερος εχθρός είναι η λήθη, η λησμονιά. Ολόκληρες αυτοκρατορίες διαλύθηκαν και χάθηκαν στα βάθη των αιώνων. Σύμφωνα με τον ήρωα – στρατηγό Μακρυγιάννη, «ήρθε ο καιρός να γκρεμίσουμε από τα νέφη την ημισέληνο». Η αδικία δεν μπορεί να διαιωνίζεται, ούτε το δίκαιο να καταπατείται. Χρειάζονται ενότητα και αγώνας, μέχρι την ευλογημένη μέρα της επιστροφής. Πού γνωρίζουμε...; Έχει ο καιρός γυρίσματα !!!

Χρίστου Τόφα

Το Γεράνι ... Είναι ένα μέρος το οποίο μου είναι δύσκολο να εκφράσω με λόγια, όμως θα προσπαθήσω. Γεννήθηκα και έζησα εκεί μέχρι τα 8 μου χρόνια. Ακολούθως οι γονείς μου μετακόμισαν στην Περιστερονοπηγή και μέχρι τα 13 μου έζησα στην Κώμη Κεπήρ. Μετά ήμουν μαθητής στο Γυμνάσιο μέχρι την κατάταξη μου στην Εθνική Φρουρά. Δεν πέρασε ούτε μια μέρα εδώ και 39 χρόνια που να μην ταξιδεύσω νοερά σε όλα τα μέρη του χωριού μου. Εκεί που πήγαινα με τον παππού μου στο κοπάδι, εκεί που έπαιζα στα χωράφια με τους συγχωριανούς μου. Αναπολώ και τα άλλα δυο χωριά που έζησα αλλά το Γεράνι είναι το πρώτο που μου έρχεται στο μυαλό. Όλα αυτά τα χρόνια προσπάθησα έντονα μέσα από τις αφηγήσεις μου να μεταδώσω και στα παιδιά μου την αγάπη μου για αυτό το μικρό χωριό. Νομίζω πως τα κατάφερα αφού από μικροί όταν κάποιος τους ρωτούσε για την καταγωγή τους έλεγαν περήφανα, και ακόμα λένε, πως κατάγονται... «Από το Γεράνι Αμμοχώστου»! Επισκέπτομαι τακτικά τα κατεχόμενα μας μέρη, και ιδιαίτερα τους τόπους που μεγάλωσα, αφού έχω πραγματική ανάγκη να βλέπω και να αναπολώ το μέρος που γεννήθηκα. Δεν υπάρχει χωριό που να μην έχω μια παιδική ανάμνηση. Τη μια από τις λαμπάδες που έχω από το γάμο μου, το 1974 την έχω φυλαγμένη για να την ανάψω στην Παναγιά της Καντάρας, όταν ο τόπος μας απελευθερωθεί. Εύχομαι και ελπίζω ο πανάγαθος Θεός να μας αξιώσει προτού φύγουμε από αυτή τη ζωή να δούμε τους τόπους μας ελεύθερους, να επιστρέψουμε εκεί που γεννηθήκαμε και να πάω μαζί με τα 3 μου εγγόνια να τους ξεναγήσω στο χωριό του παππού τους, το χωριό τους, το χωριό μας, Το Γεράνι ... Μακάρι αυτό να γίνει σύντομα ...

Παναγιώτας Χατζηδημητρίου-Κυριακίδου

Πατρίδα όμορφη, γλυκιά να' ξερες πως μου λείπεις.
Οι ξένοι τώρα σε χαίρονται, μα το βλαστάρι λείπει.

Στην ξενιτειά που βρίσκομαι, όνειρα πάντα κάνω,
μια μέρα στην Πατρίδα μου ξανά, ελεύθερα ν' ανασάνω.

Με της ψυχής τα όνειρα, ταξίδια κάνω τώρα...
Με της αγάπης τα πανιά...

Στην όμορφη πατρίδα μου, που 'χει καρδιά πληθώρα!
Τα χρόνια που χάθηκαν...

14 August 2012 at 20:11

Θυμό να το πω;...

Αγανάκτηση;...

Μια λάβα αισθήματα βγαίνουν απ' της ψυχής τα βάθη.

Παιδούλα έφυγα, μικρή σαν ξεριζωμένο στάχυ...

Πάνε τα χρόνια και οι καιροί... αλλάζουμε.

Η παιδούλα μεγάλωσε, άπλωσε τα φτερά της... δεν θα τρέξει στα στάχια μέσα,

δεν θα παίξει στο κύμα, στον αφρό που γλύφει τα πόδια της ξανθής αμμουδιάς.

Το αγριολούλουδο κόπηκε... ξεριζώθηκε... άραγε θα βλαστήσει άλλο στη θέση του;

Εκεί... στην άκρη του βουνού;... Γεράνι μου...

Τριάντα οχτώ χρόνια πέρασαν...

Τίποτα...

Οι καμπάνες δεν κτυπούν στη παλιά Μονή του Πενταδάκτυλου...

Δεκαπενταύγουστος... Ερημιά...

Ο κόσμος δεν πανηγυρίζει στην πλατεία...

Θα ξαναγιορτάσουμε άραγε την ημέρα σου Παναγιά μου στις εκκλησίες σου;

Υπάρχουν, ακόμη;

Πενταδάκτυλέ μου...

Είναι στιγμές που οι θύμισες γίνονται ασήκωτα βαριές και το μυαλό του ανθρώπου βρίσκει διέξοδο να ξαναζήσει αναμνήσεις και βιώματα μόνο σε ένα όνειρο.

Κλείνω τα μάτια και βρίσκομαι στο χωριό μου, στο Γεράνι. Στη Νότια είσοδο του χωριού, η εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης μας. Πόσες φορές λειτουργήθηκα σε κατανυκτικούς εσπερινούς και πρωινές λειτουργίες με ιερέα τον θείο παπά Γεώργιο και στα ψαλτήρια τον Ανδρέα τον Πηγιώτη από τη μία και τον παππού Δημήτρη (Λύμπουρα) και Λάμπρο Λιασή από την άλλη, ή το Φώτη Γεωργίου και το Βαγγέλη Λιασή, ή τον Κυριάκο Μιχαήλ. Μπαίνω στο σπίτι της γιαγιάς της Μαρικούς. Γεμάτη η αυλή λουλούδια, πολύχρωμα γεράνια, λασμαρί, βασιλικό και δυόσμο. Πηγαίνω μετά στον καφενέ του Χατζηπιερή, του Φασούλα, με τον πατέρα μου και τις αδελφές μου. Φεύγοντας θέλαμε τσάντα να βάλουμε τα κεραστικά, τα λίζα (λουκούμια), που τόσο φιλόξενα και καλοσυνάτα μας κερνούσαν οι χωριανοί. Δεν πέρασε από το Γεράνι οδοιπόρος γνωστός ή άγνωστος που να μην τον δεχτούν με αγάπη και να τον κεράσουν έναν καφέ ή ένα ποτήρι νερό να ξεδιψάσει.

Περνώ από το σπίτι του παππού μου του Τζιούρκα. Τον βλέπω με το καλάθι να μας περιμένει και με την ικανοποίηση ζωγραφισμένη στο πρόσωπο. «Έλα, γιέ μου, ρε Παναγιώτη, χόρτα που τα μάζεψα ο ίδιος από το βουνό και από την φρακλή μου και αυγά φρέσκα να φάνε τα μωρά».

Βλέπω φιγούρες να πηγαινοέρχονται στους δρόμους, άλλοι περπατώντας και άλλοι τρέχοντας να προφθάσουν τις δουλειές τους. Περνώ κι από του θείου Φώτη και της θείας της Φλουρούς με τις πεντακάθαρες αυλές και τους πάντα ασπρογιασμένους τοίχους.

Ξαφνικά, ακούω κοπάδι να 'ρχεται με τον χαρακτηριστικό ήχο των κουδουνιών και σταματά να πιεί νερό στο Γερόλακκο. Πιο εκεί είναι ο ελιόμυλος του Γούμενου και η μυρωδιά του λαδιού μου τέρπει τα ρουθούνια.

Βλέπω το σπίτι μου και τη μάνα μου να σερβίρει το δείπνο στις 10-12 κοπέλες που όλη μέρα μας έκοβαν τις ελιές στα χωράφια. Το σπίτι πλημμυρίζει από τη μυρωδιά του σπιτικού φαγητού, του φρέσκου λαδιού και του κρεμμυδιού.

Ακούω στον καφενέ του Μάρκου Κούρου, να παίζει το γραμμόφωνο τον «Κίτσιο», αγαπημένο κλέφτικο τραγούδι του πατέρα μου. Πολλά περιστέρια έρχονται προς το μέρος μου, από τον περιστερώνα του Πική. Κάθομαι δίπλα στον καφενέ της θείας Παρασκευούς να πιώ τον καφέ μου, και για τους συγγενείς πάντα ένα κεραστικό, μια κρέμα, ένα ρυζόγαλο.

Στον περίβολο του Αη Γιώργη γυρίζουν λιτανεία και τρέχω να προλάβω. Θα 'ναι Δευτέρα της Λαμπρής!

Οσφραίνομαι άναμμα του φούρνου και πιο κει τρυπά τη μύτη μου μυρωδιά από ζεστό ψωμί. Πιάνει η νοικοκυρά ένα ολόκληρο και έτσι αχνιστό μου το προσφέρει καλόκαρδα. «Φάε, κόρη μου, να μακαρίσεις τους πεθαμένους μου».

Ανοίγω τα μάτια και τελειώνουν όλα. Πόσο να κρατήσει ένα όνειρο! Δάκρυα τρέχουν από τα μάτια μου και ένας λυγμός στο λαιμό, ένα τρεμούλιασμα στα χείλη, ένα γιατί.

Κάνε Θεέ μου, κι' εσύ, Παναγία, μου που είσαι στη «Μάντρα του Μπερή», να ξαναπατήσουμε τ' Άγια χώματα του χωριού μας, όχι σαν ξένοι τούτη τη φορά, σαν περαστικοί διαβάτες. Μας λένε ότι όλα τ' άλλαξαν οι έποικοι από την Ανατολία που κατοίκησαν το χωριό μας. Εμείς όμως με τα δικά μας μάτια θα τα ξαναδούμε όπως ήταν παλιά και θα τα επαναφέρουμε!

ΘΥΜΙΣΕΣ ΕΝΟΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ

Κυριάκος Σιακαλλής

Καταγωγή το χωριό Γύψου Αμμοχώστου.

Ο Κυριάκος Σιακαλλής εργάστηκε στο Γεράνι τις σχολικές χρονιές 1948-49, 1949 - 50 και 1950-51 και 1951-52. Ήμουν ένας από τους πολλούς μαθητές του. Λόγω επαγγέλματος, μιας κι έγινα κι εγώ δάσκαλος, συνδεθήκαμε μετά την εισβολή εδώ στη Λεμεσό που επιλέξαμε για προσωρινή διαμονή μας. Τον παρακάλεσα πριν μερικά χρόνια να γράψει κάτι από το πέρασμά του από το Γεράνι. Μου έφερε με πολλή χαρά, μερικές μέρες αργότερα, ένα πολυσέλιδο κείμενο. Αγάπησα πολύ το χωριό, μου είπε χαρακτηριστικά, εκτίμησα τους ανθρώπους του σε σημείο που θυμάμαι τα ονόματά τους, όπως και όλων των μαθητών μου. Εγώ με τη σειρά μου σταχειολόγησα μερικά αποσπάσματα από τα γραφόμενά του τα οποία και παρουσιάζω.

«... Στις 26 Ιουνίου του 1948 πήρα τον πρώτο μου διορισμό κι αυτός ήταν στο Γεράνι. Την επόμενη μέρα είχαμε την τελική εκδρομή οι απόφοιτοι του Διδασκαλικού Μόρφου. Ένας από τους προορισμούς ήταν η Καντάρα. Από το νότιο περιτοίχισμα του μοναστηριού της Παναγίας αγνάντεψα, σαν από αεροπλάνο, διάφορα χωριά. Ανάμεσα βουνού και θάλασσας, ίσια κατά νότου, είδα για πρώτη φορά το χωριό όπου πρωτοδιορίστηκα ως δάσκαλος. Με εντυπωσίασε ο τόπος. Βουνό και θάλασσα, θάλασσα και βουνό.

Πέρασε το καλοκαίρι και στις 10 Σεπτεμβρίου πήρα το ποδήλατό μου, το μοναδικό μεταφορικό μέσο που είχαμε οι πιο πολλοί τότε και μετά από μια ώρα ποδηλασία έφτασα στον προορισμό μου. Κάθισα στο πρώτο καφενείο που βρήκα- ήταν το καφενείο του μ. Αδάμου. Αυτοσυστήθηκα. Μου πρόσφεραν καφέ. Εντυπωσιάστηκα με τις δεκάδες κεραστικά που μαζεύτηκαν στο δίσκο του καφέ. Όλοι με κέρασαν. Συνήθεια, όπως κατάλαβα αργότερα, βαθιά ριζωμένη στο χωριό. Όλοι να κερνούν κάθε ξένο, κάθε περαστικό, πόσο μάλλον τον άνθρωπο που προοριζόταν για δάσκαλος του χωριού. Σε λίγο έφτασε ο κοινοτάρχης. Ήταν τότε ο μ. Παναγής Κουλουμπρίδης. Με καλωσόρισε και μου έδωσε τα κλειδιά του σχολείου και της διδασκαλικής κατοικίας.

Την άλλη μέρα παρουσιάστηκαν οι μαθητές, γύρω στους τριάντα πέντε. Το σχολείο λειτουργούσε ως μονοθέσιο. Θυμάμαι όλων τα ονόματα- γράφει καμιά δεκαπενταριά. Τους αγάπησα και με αγάπησαν. Ήταν όλοι τους υπάκουοι, μελετηροί, συνεργάσιμοι και δε θυμάμαι κανένα με μαθησιακές δυσκολίες. Ο δείκτης νοημοσύνης τους ήταν άνω του μετρίου.

Με δική μου πρωτοβουλία οργάνωσα νυκτερινά μαθήματα εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας για τους νέους του χωριού μιας και ήξερα ότι πολλοί σκέφτονταν να μεταναστεύσουν στην Αγγλία γυρεύοντας καλύτερη ζωή.

Στο χωριό τότε λειτουργούσαν τέσσερα καφενεία, του μ. Αδάμου, του μ. Λιασή Γ. Κούσιου - Ππαρά-, του μ. Χατζηπιερή Χατζησάββα και του μ. Κυριάκου Τσιήκη. Για να μην παρεξηγηθώ επισκεπτόμουν όλα τα καφενεία και έτσι γνωρίστηκα με όλους τους χωριανούς. Οι κάτοικοι όλοι ασχολούνταν με τη γεωργία και τη κτηνοτροφία ή και τα δύο. Υπήρχαν ακόμα λίγοι που ήταν εργάτες και τεχνίτες. Ήταν άνθρωποι εργατικοί, τίμιοι, ήσυχοι, πολύ φιλότιμοι και καλοί οικογενειάρχες. Ολημερίς εργάζονταν στα κτήματά τους ή έβοσκαν τα κοπάδια τους. Τους έβλεπα νωρίς το πρωί που πήγαιναν για τον πρωινό καφέ σε ένα από τα καφενεία ή αργά το βράδυ που γύριζαν από τις δουλειές τους. Κατά την τετράχρονη παραμονή μου στο χωριό δεν άκουσα να γίνει κλεψιά ή καυγάς ή είδα ποτέ ένα μέθυσο. Η αστυνομία του Τρικώμου έκανε μόνο επισκέψεις ρουτίνας κατά αραιά διαστήματα. Ούτε ακόμα θυμάμαι να πήγε κανένας σε δικαστήριο για προσωπικές

ή περιουσιακές διαφορές.

Ήταν άνθρωποι μακρόζωοι, λόγω υγιεινής διατροφής και του καθαρού βουνίσσιου αέρα που ανάπνεαν. Καθ' όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας μου στο Γεράνι, παρ' όλο που είχε πολλούς γέροντες, δεν είδα καμιά κηδεία. Γάμοι έγιναν μόνο πέντε στο χωριό. Τους θυμάμαι όλους. Ήταν του Σάββα του γιου του Χατζηπιερή, του Γιακουμή του γιου Δημήτρη Κούσιου- Λύμπουρα, του Παναγή του Μοναστήρα, του Μιχάλη Σάββα - Πική και της Χριστίνας Παναγή Κώστα. Ήμουν καλεσμένος και στους πέντε.

Βαφτίσια έγινε μόνο ένα, αυτό του γιου του Μοναστήρα και αυτό έγινε στον Απόστολο Ανδρέα. Αν θυμάμαι καλά, ονόμασαν και το παιδί Ανδρέα.

Οι σχέσεις τους με τα γειτονικά χωριά Άρδανα, Άγιος Ηλίας, Δαυλός, Πατρίκι και το τουρκοχώρι το Όβγορος ήταν πολύ καλές. Αντάλλαζαν συχνά επισκέψεις, διασκέδαζαν μαζί ή και αλληλοβοηθούνταν στις δουλειές του χωραφιού ή της στάνης.

Οι Γεραنيώτες φρόντιζαν, όσες δυσκολίες κι αν αντιμετώπιζαν, ήταν πολύ δύσκολοι οι καιροί τότε, να μορφώνουν τα παιδιά τους, ιδιαίτερα τα αγόρια. Θυμούμαι πολλούς αποφοίτους, ιδιαίτερα του Ελληνικού Γυμνασίου Αμμοχώστου, τον Παναγιώτη Κ. Κούσιου-Γεράνη, το Διογένη Χατζηπιερή, το Γιάννη Π. Κώστα, το Γιάννη το γιο του Λιασή Γ. Κούσιου, το Γιώργο Π. Κουλουμπρίδη και άλλους ακόμη.

Αναπολώ καμιά φορά τα δειλινά τους καιρούς τους καλούς στο Γεράνι.

Το Δημοτικό Σχολείο Γερανίου όπως είναι σήμερα εγκαταλελειμμένο, δίχως λουλούδια, δίχως τη γαλανόλευκη να κοιμάται στον ιστό, δίχως το χαρούμενο Γερανιώτικο παιδομάνι...να παίζει στην αυλή, να εργάζεται στον κήπο να αθλείται στο γήπεδο.

ΤΟ ΕΝΩΤΙΚΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ ΤΗΣ 15ΗΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1950

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ 15-22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1950

ΑΞΙΟΥΜΕΝ
ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πόλις ή χωρίον _____ ένορμα _____

Αύξαν ἀριθμ.	Όνομα και επώνυμον
139 ⁹	Χαμσι Α. Σαμου
2	Κυριάκος Διοδότου
3	Κυριάκος Α. Γιαννουδίου
4	Φώλιος Γ. Φωλίου
5	Φιλοθέη Φωλίου
6	Μαρία Νάκου
7	Κυριάκος Α. Βαγγέλιου
8	Ευαγγελία Κυριάκου
9	Διμήτριος Χαμσι
10	Ελένη Διμήτρίου
11	Διμήτριος Γιαννι
12	Λαυρέντιος Δημητρίου
13	Χριστοφόρος Χαμσι
14	Σάββας Α. Παυλίου
15	Κυριάκος Γ. Παυλίου
16	Μυροφόρα Σάββα
17	Αντώνιος Κηλίας
18	Μελέτιος Κηλίας
19	Κατερίνα Κηλίας
20	Κηλίας Αντώνης
21	Χρίστος Καραγιάννης
22	Ευαγγέλιος Χρυσόπουλος
23	Μυροφόρα Κυριάκου
24	Καρίστο Α. Βουναρτζή
25	Κυριάκος Α. Βουναρτζή

Όλα τα ανωτέρω πρόσωπα υπέγραψαν ή εσημειογράφησαν ενώπιον ήμών ως έφορευτικής επιτροπής.

1. Κ. Μ. Κουσιός
2. Κυριάκος Φωλίου
3. Κυριάκος Α. Κουσιός

Όλοι Έγερτες
Π. Α. Π. Α. Α. Χρηστάκης

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ 15-22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1950

ΑΞΙΟΥΜΕΝ
ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πόλις ή χωρίον _____ ένορμα _____

Αύξαν ἀριθμ.	Όνομα και επώνυμον
141 ⁷	Χαμσι Α. Βουναρτζή
26	Έβρη Α. Βουναρτζή
28	Καρίνη Κυριάκου
29	Κυριάκος Καρίνη
30	Μαρία Αρεόλη
31	Χαμσι Α. Βουναρτζή
32	Μαρία Α. Βουναρτζή
33	Μαρία Α. Βουναρτζή
34	Μαρία Α. Βουναρτζή
35	Ελενα Α. Βουναρτζή
36	Ελενα Α. Βουναρτζή
37	Γιάννης Κυριάκου
38	Κυριάκος Γιάννης
39	Μαρία Α. Βουναρτζή
40	Αρεόλη Α. Βουναρτζή
41	Κυριάκος Α. Βουναρτζή
42	Μαρία Κυριάκου
43	Πέτρος Κυριάκου
44	Αρεόλη Κυριάκου
45	Αδώνιος Βασιλείου
46	Παναγιώτης Χαμαρτζής
47	Μαρία Γιάννου
48	Χριστίνα Παυλίου
49	Διμήτριος Παυλίου
50	Χρίστος Βασιλείου

Όλα τα ανωτέρω πρόσωπα υπέγραψαν ή εσημειογράφησαν ενώπιον ήμών ως έφορευτικής επιτροπής.

1. Κ. Μ. Κουσιός
2. Κυριάκος Φωλίου
3. Κυριάκος Α. Κουσιός

Όλοι Έγερτες
Π. Α. Π. Α. Α. Χρηστάκης

Είναι το τρίτο κατά σειρά οργανωμένο Ενωτικό Δημοψήφισμα του Κυπριακού Ελληνισμού αιτούντος την Ένωση της Κύπρου με τη μητέρα πατρίδα, την Ελλάδα.

Το πρώτο Δημοψήφισμα διενεργήθηκε το 1921 με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 100 χρόνων από της έναρξης της επαναστάσεως του Ελληνικού λαού κατά της τουρκικής τυραννίας.

Το δεύτερο διενεργήθηκε την 25η Μαρτίου 1930. Και στα δύο Δημοψηφίσματα σύσσωμος ο Κυπριακός λαός δια των αντιπροσώπων του, ήτοι των Κοινοτικών και Εκκλησιαστικών Αρχών, αιτήθηκε την Ένωση με τη μητέρα πατρίδα.

Κατά το Δημοψήφισμα της 15ης Ιανουαρίου, το οποίο οργανώθηκε από την Εθναρχούσα τότε Εκκλησία της Κύπρου, κλήθηκε όπως ψηφίσει ο λαός.

Την 8η Δεκεμβρίου 1949 εξεδόθη Εθναρχική εγκύκλιος η οποία, μεταξύ άλλων ανέφερε

ΑΞΙΟΥΜΕΝ

ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πόλις ή χωρίον

ένορμα

Αριθμ.	Όνομα και επώνυμον
1442	Χρίστιας Δημήτριος +
51	Εφραίμ Δημήτριος +
52	Βασίλειος Γεωργίου
53	Ελένη Παναγή
54	Μαριανός Γεωργίου +
55	Κυριάκος Μοδός
56	Μεθόσι Κυριάκος +
57	Μιχαήλ Κυριάκος +
58	Χρυσόστομος Χαραλάμης +
59	Κυριάκος Γ. Ελεριόπουλος +
60	Βασίλειος Γεωργίου +
61	Αλέξανδρος Κυριάκος
62	Μαρία Σάββα
63	Γεώργιος Νίκος +
64	Βασίλειος Νίκος +
65	Βασίλειος Νίκος +
66	Βασίλειος Νίκος +
67	Βασίλειος Νίκος +
68	Βασίλειος Νίκος +
69	Βασίλειος Νίκος +
70	Βασίλειος Νίκος +
71	Βασίλειος Νίκος +
72	Βασίλειος Νίκος +
73	Βασίλειος Νίκος +
74	Βασίλειος Νίκος +
75	Βασίλειος Νίκος +

*Όλα τα ανωτέρω πρόσωπα υπέγραψαν ή εσημειογράφησαν ενώπιον ήμών ως έφορευτικής επιτροπής.

1. Κ. Μ. Κωνσταντίνος
2. Κυριάκος Ν. Γεωργίου
3. Κυριάκος Ν. Γεωργίου

Ο Ίεργος

ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ

ΑΞΙΟΥΜΕΝ

ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πόλις ή χωρίον

ένορμα

Αριθμ.	Όνομα και επώνυμον
76	Χρίστιας Ελένη +
77	Γεώργιος Νίκος +
78	Βασίλειος Κυριάκος +
79	Σάββα Ελεριόπουλος
80	Αναστασία Δ. Τεγεβάρδου +
81	Κυριάκος Νίκος
82	Φοινίσσα Κυριάκος +
83	Γεώργιος Νίκος +
84	Λεωνίδας Νίκος
85	Μαρία Λεωνίδα
86	Βασίλειος Λεωνίδα
87	Παύλος Νίκος +
88	Ελένη Γεωργίου
89	Προδρόμος Νίκος +
90	Μαρία Νίκος +
91	Γεώργιος Νίκος
92	Κωνσταντίνος Νίκος +
93	Κυριάκος Νίκος
94	Ελένη Νίκος +
95	Παρασκευάς Νίκος +
96	Αθανάσιος Νίκος +
97	Χρήστος Νίκος +
98	Ανδρέας Νίκος
99	Γεωργίου Κυριάκος
100	Ελένη Νίκος +

*Όλα τα ανωτέρω πρόσωπα υπέγραψαν ή εσημειογράφησαν ενώπιον ήμών ως έφορευτικής επιτροπής.

1. Κ. Μ. Κωνσταντίνος
2. Κυριάκος Ν. Γεωργίου
3. Κυριάκος Ν. Γεωργίου

Ο Ίεργος

ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ

και τα ακόλουθα:

«... Εμπρός Κύπριοι! Όλοι εις τας επάλξεις δια την μάχην του Δημοψηφίσματος, δια την Εθνικήν αποκατάστασιν μας. Δια την Ένωσιν με την αθάνατον Μητέρα Ελλάδα. Ο δίκαιος θεός, όστις εδημιούργησε τον άνθρωπον δια να ζη ελεύθερος, είναι βοηθός και παραστάτης του αγώνος μας.

Ζήτω η Ένωσις.»

Σύσσωμος ο λαός προσέτρεξε και υπόγραψε. Επί εγγεγραμμένων ψηφοφόρων 224.747 εφήφισαν και τάχθηκαν υπέρ της Ενώσεως 215.108 ήτοι το 95,73%. Το υπόλοιπο 4.27%, το οποίο τήρησε αποχή και όχι άρνηση, προερχόταν από τους δημοσίους υπαλλήλους οι οποίοι απειλήθηκαν από τους Βρετανούς αποικιοκράτες ότι αν προσήρχοντο στο Δημοψηφισμα θα απολύονταν. Πρώτος στις δέλτους του Δημοψηφίσματος υπέγραψε ο τότε Αρχιεπίσκοπος Μακάριος ο Β'. Οι Κύπριοι προσέτρεξαν και υπέγραψαν παμψηφεί, ανάμεσά τους και πολλοί Τουρκοκύπριοι.

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ 15-22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1950

ΑΞΙΟΥΜΕΝ

ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πόλις ή χωρίον Γερανί ένορία

Αδών αριθμ.	Όνομα και επώνυμον
1492	
101	Θεοποιού Λυδίου +
102	Κατερίνα Σωτήρη +
103	Λάμπρος Λάμπου
104	Αντώνιος Λάμπου +
105	Μιχαήλ Σ.
106	Ευαγγελία Μιχαήλ
107	Παναγιώτης Καραγι
108	Κατερίνα Π. Καραγι +
109	Γεώργιος Θ. Κωνσταντίνου
110	Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου
111	Γεώργιος Κωνσταντίνου +
112	Γεώργιος Κωνσταντίνου
113	Κατερίνα Κωνσταντίνου +
114	Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου
115	Έβα Κωνσταντίνου +
116	Μηνάς Σελή
117	Κατερίνα Μηνά +
118	Κωνσταντίνος Μηνά
119	Μαρία Κωνσταντίνου
120	Δεσποίνη Τρύφωνα +
121	Κωνσταντίνος Ζαχαρία +
122	Χαρίτις Ζ. Κωνσταντίνου
123	Κωνσταντίνος Τσαλα
124	Τσαλας Τσαντί +
125	Χριστίνα Κωνσταντίνου +

Όλα τα ανωτέρω πρόσωπα υπέγραψαν ή εσημειογράφησαν ενώπιον ήμων ως έφορευτικής επιτροπής.

1. Χ. Μ. Κωνσταντίνου
2. Κωνσταντίνος Τσαλας
3. Κωνσταντίνος Θ. Κωνσταντίνου

Ό Ο Ίεργς
ΠΑΠΑ ΑΧΙΛΛΕΟΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ 15-22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1950

ΑΞΙΟΥΜΕΝ

ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πόλις ή χωρίον Γερανί ένορία

Αδών αριθμ.	Όνομα και επώνυμον
1517	
126	Αναστασία Τσαλας +
127	Γεώργιος Κ. Τσαλας +
128	Τσαλας Κ. Τσαλας +
129	Κατερίνα Τσαλας +
130	Παναγιώτης Τσαλας
131	Βενέτιος Τσαλας +
132	Ανδρέας Τσαλας +
133	Αναστασία Τσαλας +
134	Λάμπρος Λάμπου +
135	Παναγιώτης Λάμπου +
136	Ανδρέας Ανδρονίκου +
137	Ανδρέας Ανδρέας +
138	Ευαγγελία Λάμπου
139	Δεσποίνη Σελή +
140	Μηνάς Σελή
141	Έβα Σελή +
142	Κωνσταντίνος Σελή
143	Μαρία Σελή +
144	Μαρία Σελή +
145	Ευαγγελία Τσαλας +
146	Χρυσή Α. Μιχαήλ +
147	Αννα Σελή +
148	Φωτεινή Χριστοφορίδου +
149	Ανδρέας Τσαλας +
150	Κωνσταντίνος Μιχαήλ

Όλα τα ανωτέρω πρόσωπα υπέγραψαν ή εσημειογράφησαν ενώπιον ήμων ως έφορευτικής επιτροπής.

1. Χ. Μ. Κωνσταντίνου
2. Κωνσταντίνος Τσαλας
3. Κωνσταντίνος Θ. Κωνσταντίνου

Ό Ο Ίεργς
ΠΑΠΑ ΑΧΙΛΛΕΟΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ

Μετά το Δημοψήφισμα Κυπριακή Πρεσβεία μετέβη στο εξωτερικό για προβολή και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του. Επισκέφθηκε την Αθήνα, το Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη. Παρά ταύτα οι Άγγλοι παρέμειναν πιστά προσκολλημένοι στο ΟΥΔΕΠΟΤΕ ΘΑ ΣΤΕΡΞΟΥΝ για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Χρειάστηκε να γίνει ο επικότερος αγώνας του Κυπριακού Ελληνισμού, το έπος του 1955-59, για να αποτινάξουμε τον αγγλικό ζυγό.

Παρατίθενται οι υπογραφές των Γερανιωτών, που σύσσωμοι προσέτρεξαν και υπέγραψαν το Δημοψήφισμα. Ανάμεσά τους θα αναγνωρίσουμε τους γονιούς και τους παππούδες μας.

Αυτοί οι άνθρωποι, φτωχοί και αγράμματοι κατά 49.8% , εθνικά όμως προσανατολισμένοι, δεν είχαν κανένα πρόβλημα να αντιπαραταχθούν με το Δυνάστη. Οι Άγγλοι δεν ήθελαν την Κύπρο γιατί την αγαπούσαν. Να την αρμέγουν ήθελαν, να εκμεταλλεύονται τον γεωπολιτικό της χώρο ήθελαν, γι' αυτό και κρατούσαν το λαό στην απόλυτη φτώχεια και

ΑΞΙΟΥΜΕΝ

ΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όλως ή χωρίων Σέρων ένοπλια

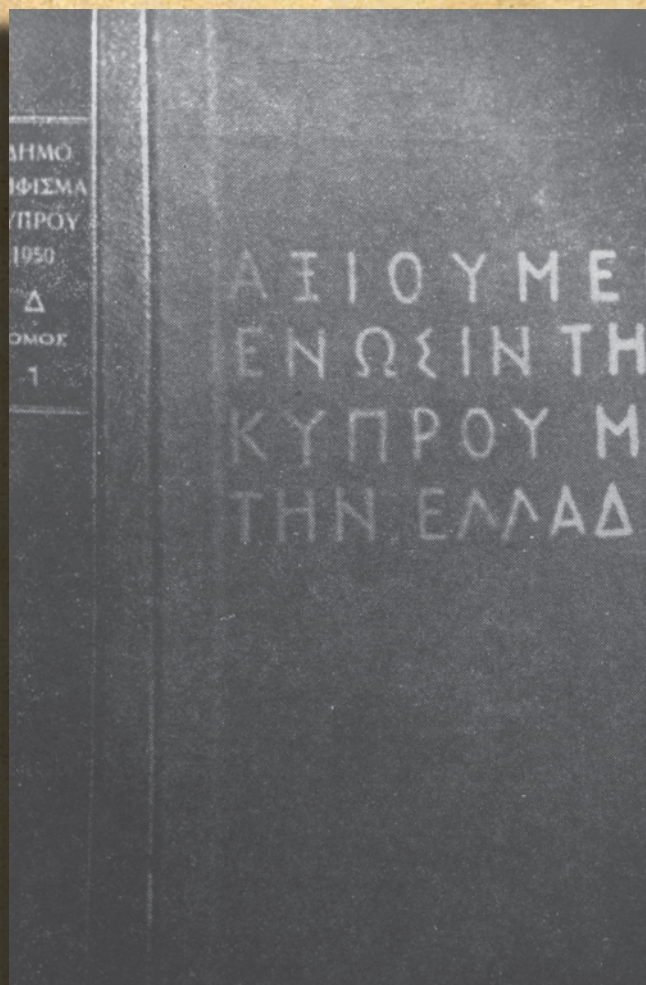
Αδείων αριθμ.	Όνομα και επώνυμον
1542	
151	ΠΑΠΑ Αχιλλέας Τρωσέ
152	Ούρανι Κυριάκου
153	Ευγενίς Στεφ
154	Αλέκος Χαρολάμους +
155	Ματθαία Παράσων
156	Ανδρέας Σοίερ
157	Κατερίνα Ανδρέα
158	Γεμ Σωργίου
159	Γεμ Αδελφ
160	Αννί Αδελφ +
161	Μαργαρού Σάββα +
162	Χρυσόστομος Γιαννί
163	Στεφάνι Ντάνη +

*Όλα τα ανωτέρω πρόσωπα υπέγραψαν ή έσημειογράφησαν ένώπιον ήμυν άκ έφορευτικής επιτροπής.

1. Κ. Μ. Κινσιμον
2. Κ. Μ. Κινσιμον
3. Κ. Μ. Κινσιμον

Ο Ίεργς
ΠΑΠΑ Αχιλλέας Τρωσέ

κατά κανόνα αγράμματο για να τον έχουν στο χέρι, όπως πίστευαν.

Στιγμιότυπον από την ενθουσιώδη προσέλευση των Κυπρίων για να υπογράψουν στους τόμους του Ενωτικού δημοψηφίσματος της 15ης Ιανουαρίου 1950

ΘΥΜΙΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ 1955-1959

Γράφει ο Φίλος Κυριάκος Παπαγεωργίου, ο εξ Αρδάνων

Ήταν φθινόπωρο του 1957. Ο επικότερος αγώνας του Κυπριακού Ελληνισμού για ελευθερία συνεχιζόταν αμείωτος. Το αίμα έρρεε καθημερινά. Οι αγωνιστές της Ε. Ο. Κ.Α. έστησαν στον τοίχο τους αποικιοκράτες. Ήμουν τότε έφηβος 15-16 χρονών. Κοντά μία η ώρα μετά τα μεσάνυχτα όλη η οικογένεια σηκώθηκε στο πόδι. Άγρια κτυπήματα στην πόρτα σαν να 'θελε κάποιος να την σπάσει και να εισορμήσει στο σπίτι. Πήρε τη λάμπα πετρελαίου ο πατέρας μου, ο Παπαγεώργιος, πίσω η μάνα μου η παπαδιά και πάρα πίσω εγώ, ο Κυριάκος. Άνοιξε. Τέσσερις Άγγλοι στρατιώτες με προτεταμένα όπλα, ένας Τούρκος επικουρικός αστυνομικός- πάντα συνόδευαν τους Άγγλους στρατιώτες ως διερμηνείς - κι ανάμεσά τους ο Παπά Γεώργιος, μακρινός συγγενής μας, Γενικός Υπεύθυνος της Ε.Ο.Κ.Α του γειτονικού από ανατολάς χωριού του Γερανίου. Ήταν κτυπημένος με τα ράσα καταματωμένα. Ίδρωτας, ανάμεικτος με αίμα, έσταζε από το πρόσωπό του.

- Πατήρ Γεώργιε, είπε στα γρήγορα, πριν προλάβουν να πουν λέξη οι Άγγλοι, ξέχασα το πορτοφόλι μου στο ελαιотριβείο της εκκλησίας σήμερα που ήλθα να αλέσω ελιές στο μύλο και του έκλεισε συνθηματικά το μάτι. Έχω είκοσι λίρες μέσα. Το ανακάλυψα αργά, όταν γύρισα στο χωριό και ήλθα, έστω και παράωρα, να το πάρω, αν το βρήκες ως υπεύθυνος του ελαιотριβείου. Το θέλω, και τόνισε τη λέξη.

- Ναι, πατήρ Γεώργιε, το βρήκα και το φύλαξα, πάω να το φέρω. Και χωρίς να περιμένει γύρισε, μπήκε στο υπνοδωμάτιο, αφαίρεσε, όπως μας είπε μετά ό,τι είχε δικό του μέσα, έβαλε είκοσι λίρες σε διάφορα χαρτονομίσματα, επέστρεψε και με μια γρήγορη κίνηση το παρέδωσε στον αιτούντα.

Οι Άγγλοι έλεξαν το περιεχόμενο του πορτοφολιού, πίστεψαν το παραμύθι, ζήτησαν συγγνώμη και αναχώρησαν.

Βάλαμε τον πατέρα Γεώργιο να καθίσει. Του πλύναμε τις πληγές, έκαμε η μάνα καφέ. Συνήλθαμε από το αναπάντεχο.

- Ερχόμουν να φέρω καταζητούμενους αγωνιστές -αυτό γινόταν τακτικά. Πριν μπούμε στο χωριό τους είπα να μείνουν καλά κρυμμένοι στους θάμνους της κοίτης του Θολού ποταμού που διέρχεται ανατολικά των Αρδάνων, 150- 200 μέτρα. Πάω εγώ να ελέξω πρώτα μην έχει Άγγλους στο χωριό και μας πιάσουν σαν τα πουλιά στη φάκα. Εκεί στην πλατεία, ανάμεσα καφενείου της εκκλησίας και Κυριάκου Παύλου, του κοινοτάρχη, πετάχτηκαν οι Άγγλοι. Τι γυρεύεις τέτοια ώρα γκιαουρόπαπα, ρώτησε άγρια ο Τούρκος. Και άρχισαν το ξύλο. Κι εγώ σκαρφίστηκα το παραμύθι με το πορτοφόλι. Φτηνά την γλυτώσαμε.

Αθάνατο '55-'59.

ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ ΣΤΗΝ ΑΓΩΝΙΑ ΤΟΥ 1955-1959

Καθολική ήταν η συμμετοχή των Γερανιωτών στο μεγάλο ξεσηκωμό. Άνδρες και γυναίκες διακρίνονταν για τη βαθιά πίστη τους στο Θεό και την άμετρη αγάπη για την πατρίδα. Το έργο του ιερέα της κοινότητας Παπαγεωργίου Αντωνίου, που πρώτος μυήθηκε στα μυστικά του Αγώνα από τον ηρωικώς πεσόντα αργότερα στον αχυρώνα του Λιοπετρίου Χρίστο Σαμάρα και ανάλαβε ως Γενικός Αρχηγός, δεν ήταν δύσκολο. Προσέφεραν

συνειδητά και με άκρατη εχεμύθεια όσα τους ζητήθηκαν. Οι νεώτεροι εντάχθηκαν στις ομάδες κρούσεως, οι παλαιότεροι στην Π.Ε.Κ.Α και οι μικρότεροι στην Α.Ν.Ε. Τα παιδιά του Δημοτικού στα ακριτόπουλα.

Από το χωριό περνούσαν πολύ τακτικά αντάρτες. Φιλοξενούνταν σε κρησφύγετα που φτιάχτηκαν στα σπίτια των Σάββα Παφίτη, του Γιάννη Σάββα- Καράγιωργη και του Μηνά Στυλλή.

Άμετρες οι θύμισες από τον Αγώνα.

Ο κ. Γιώργος Σαββίδης με τη σύζυγό του κ. Ξενούλα και τα παιδιά τους μπροστά από το σπίτι του πατέρα του, τού Γιάννη Σάββα Καράγιωργη όπου υπήρχε κρησφύγετο κατά τον αγώνα.

ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΩΝ ΓΕΡΑΝΙΩΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ

1) 21/3/1958. Ανατίναξη με δυναμίτες της υδραντλίας που τροφοδοτούσε με νερό το αγγλικό στρατόπεδο Καντάρας.

Έλαβαν μέρος οι Λοΐζος Παντελή, Μηνάς Στυλλή και Σάββας Κ. Παφίτη.

2) 7/11/1958. Νάρκη πιέσεως εκτινάσσει σε γκρεμό βάθους σαράντα ποδών αγγλικό στρατιωτικό αλυσοφόρο όχημα στο δρόμο Γερανίου - Καντάρας.

Έλαβαν μέρος οι Λοΐζος Παντελή, Σάββας Κ. Παφίτης, Ανδρέας Κ. Αντωνίου και Σωτήρης Ανδρέου.

3) 14/11/1958. Νάρκη τοποθετηθείσα από άνδρες της ομάδας κρούσεως Γερανίου ανατινάσσει αγγλική ναρκοσυλλέκτιδα στο δρόμο Γερανίου - Καντάρας η οποία και κατέπεσε σε γκρεμό. Είναι χαρακτηριστική η δήλωση του τομεάρχη Καρπασίας Φώτη Παπαφώτη ότι η ομάδα κρούσεως Γερανίου πέτυχε το ακατόρθωτο: Να ανατινάξει με νάρκη ναρκοσυλλέκτιδα.

4) 29/7/1958. Επίθεση με χειροβομβίδες εντός του χωρίου κατά στρατιωτικής εποχούμενης περιπόλου.

Έλαβαν μέρος οι Θεμιστοκλής Κυριάκου και Σωτήρης Ανδρέου.

ΕΠΙΔΟΣΗ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΓΕΡΑΝΙΟΥ

Ο Τομεάρχης Καρπασίας, Φώτης Παπαφώτης απευθύνει χαιρετισμό κατά την εκδήλωση απονομής των μεταλλίων και των διπλωμάτων

Ο Παναγιώτης Παπαγεωργίου με τον Τομεάρχη Αμμοχώστου Κώστα Χριστοδουλίδη. Αριστερά ο Ανδρέας Πέτρου και δεξιά ο Ανδρέας Μοναστήρας, ο Γιάννης Π. Κώστα και η Μαρούλα Τόφα.

Ο Κώστας Χριστοδουλίδης απονέμει το μετάλλιο και το δίπλωμα του αείμνηστου Υποτομεάρχη Αμμοχώστου Γιώργου Κουλουμπρίδη, στενότατου συνεργάτη του κατά τον Αγώνα. Το παραλαμβάνει η συζυγός του κ. Αντρούλα Γ. Κουλουμπρίδη.

Αναγνωρίζοντας η Κυπριακή Δημοκρατία τις άμετρες θυσίες του λαού κατά τον τετραετή ηρωικό αγώνα εξέδωσε, επί διακυβερνήσεως Γλαύκου Κληρίδη αναμνηστικά μετάλλια και αργότερα επί Τάσσου Παπαδόπουλου διπλώματα.

Την επίδοση των ανάλαβε, μέσω του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνος ΕΟΚΑ, η Ένωση Αγωνιστών Αμμοχώστου. Προς το σκοπό καταρτίστηκε ειδική υποεπιτροπή της Ένωσης με Πρόεδρο τον πρόεδρό της αγωνιστή Φώτη Παπαφώτη και μέλη το Γενικό Γραμματέα της Ένωσης Παναγιώτη Παπαγεωργίου, το Μιχαλάκη Τοφή και τον Αρίσταρχο Πάπα. Προς τούτο η υπεπιτροπή εργάστηκε συστηματικά και συγκέντρωσε κατά κοινότητα και για την πόλη της Αμμοχώστου όλα τα ονόματα και ζώντων και τεθνεόντων, διασταύρωσε και επαλήθευσε κάθε όνομα για τη συμμετοχή του στον Αγώνα και άρχισε την επίδοσή τους.

Για την επαρχία μας αποφασίστηκε όπως επιδοθούν σε ειδικές πανηγυρικές εκδηλώσεις.

Η κοινότητά μας οργάνωσε δια του τότε Συνδέσμου Εκτοπισμένων πανηγυρική εκδήλωση το 2006 σε κέντρο στην Ακτή του Κυβερνήτη, το γνωστό Governor's Beach, και προέβη, παρόντων όλων των μελών της υπεπιτροπής και άλλων επισήμων και μη, την επίδοση των αναμνηστικών. Η τελετή περιλάμβανε ομιλίες από τον Τομεάρχη Καρπασίας Φώτη Παπαφώτη, τον Τομεάρχη Αμμοχώστου Κώστα Χριστοδουλίδη, που τίμησε με την παρουσία του την εκδήλωση και Το Γενικό Γραμματέα της Ένωσης Παναγιώτη Παπαγεωργίου. Ακολούθησαν τραγούδια της εποχής του Αγώνα από αυτοσχέδια εκ των ένδον χορωδία.

Καταθέτω την ομιλία-χαιρετισμό που εκφώνησα τη μέρα εκείνη.

Αγωνιστές και αγωνίστριες της κοινότητάς μας, του Γερανίου μας.

Ο Φ. Παπαφώτης απονέμει στη μακαριστή σήμερα Κατερίνα Μηνά. Δεξιά ο πατήρ Σάββας Παφίτης, λαμπρός αγωνιστής.

Η κ. Λέλλα Π. Κουλουμπρίδου, πυρηνάρχης κατά τον Αγώνα της ΑΝΕ Νεανίδων Γερανίου. Από αριστερά ο Ανδρέας Μοναστήρας, ο Ανδρέας Πέτρου, ο Παύλος κ. Παύλου και ο μ. Ευάγγελος Χατζηκουμής.

Η Νάπα- Γιανναπού- παραλαμβάνει τα αναμνηστικά.

Ήταν τα χρόνια της μακραίωνης σκλαβιάς- 764 ολόκληρα χρόνια -δύσκολα, δίσεκτα και μαύρα, γεμάτα θλίψη. Ξεχείλιζε ο πόνος. Ποταμοί τα δάκρυα, βρύσες έρρεε το αίμα. Έσκυβε ο λαός στη μάνα γης, φιλούσε το χώμα που τον γέννησε και τον ανάθρεφε, το έβρεχε με τα δάκρυά του κι ύστερα σήκωνε ψηλά το κεφάλι και προσευχόταν στον Πανάγαθο, μόνη ελπίδα, και κλωσσούσε την εκδίκηση, προετοίμαζε το ξεσηκωμό, την επανάσταση. Ύφαινε κρυφά τα φλόμπουρα του αγώνα και κεντούσε στους κυματισμούς τους την ειλημμένη του απόφαση για “ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ή ΘΑΝΑΤΟ.”

Κι όταν την ευλογημένη εκείνη χαραυγή της Πρώτης του Απρίλη το '55 ακούστηκε ο πολεμικός παιάνας του Διγενή “ Ιτε παιδιάς Ελλήνων” σαν νικητήριο ύμνος, σαν τραγούδι στο χορό σκίρτησαν οι καρδιές, υγράνθηκαν τα μάτια σας. Στο άκουσμά του, αγωνιστές και αγωνίστριες του Γερανίου μας, ξύπνησαν μέσα σας οι γενεές των Σαλαμινομάχων και των αγωνιστών του '21. Διαβήκατε, νοερά, φίλοι μου αγαπημένοι, τους δρόμους που πέρασαν νικηφόρα οι στατιές του Μεγαλέξανδρου, των Φωκάδων και των Τσιμισκήδων. Έφτασε ολοζώντανος στ' αφτιά σας ο αντίλαλος της πολεμικής κραυγής των ολίγων που κατατρόπωναν τις στρατιές των νεοκαισάρων στα Αλβανικά βουνά.

“Ω!, Αγία Παναγία, Πανσέβαστη Μαρία Κράτυνον την πίστη και την Ελπίδα του λαού Σου επί τω ονόματί Σου. Ότι ο Μονογενής Υιός Σου εκήρυξεν ελευθερίαν εν τοις έθνεσι και την δουλείαν επάταξε τη Αναστάσει Του”, προσεύχεται γονυπετής ο λαός.

Το κάλεσμα του Μακάριου και του Διγενή πυρπόλησε τα νιάτα σας, και ήσασταν νιάτα τότες, αγαπητοί μου. Ρίγησαν οι ψυχές σας. Το τραγούδι σας τραγούδι ηρώων κι οι δρόμοι σας δρόμοι τροπαίων. Ωραίοι και δυνατοί και στην ψυχή και στο κορμί. Γύρω σας ένας κόσμος παραληρούσε από χαρά, της νίκης το μεθύσι. Έφτασε του λυτρωμού η ώρα η αγία, της πραγμάτωσης των ονείρων σας η ώρα. Ξύπνησε ολομπροστά

Ο Ανδρέας Παπαγεωργίου παραλαμβάνει εκ μέρους της οικογένειας τα αναμνηστικά για τον πατέρα του Παπά Γεώργιο, Γενικό Υπεύθυνο της ΕΟΚΑ Γερανίου.

Ο Φ. Παπαφώτης απονέμει στο Γιώργο Λοΐζου, δάσκαλο στο Γεράνι κατά τη διάρκεια του Αγώνα. Μυήθηκε στα μυστικά της ΕΟΚΑ από το Γενικό Υπεύθυνο του χωριού μας, πατέρα Γεώργιο. Αριστερά καθήμενος ο Παναγής Καλλή και δεξιά ο Ευάγγελος Χατηκουμής και ο Μάρκος Κούρος.

Ο Φ. Παπαφώτης απονέμει στον Μηνά Στυλλή, λαμπρό αγωνιστή και κουμπάρο- έτσι συνθηματικά αποκαλούνταν όσοι είχαν στο σπίτι τους κρησφύγετα- ο Μ. Στυλλή διετέλεσε επί πέντε δεκαετίες κοινοτάρχης Γερανίου.

σας η αθάνατη φυλή μας, η ακαταγώνιστη στα μαρμαρένια αλώνια, η αλύγιστη στη συμφορά, η Μία, η Μοναδική, η Ελληνική, για να γράψει νέες σελίδες ηρωισμού και δόξας.

“... Και η γλυκεία νήσος επυρπολήθη. Και εγινήκασιν φλόγες πολλές εις την ψυχήν του λαού και φλόγες πολλές εις τα όρη και εις τες πόλεις και εις τα χωρία. Και πασαείς εξαπόλυσεν τες δουλειές και εμπήκεν εις την ετοιμασίας του πολέμου ότι δεν εστέργασιν πλέον το βάσανον τού ζυγού. Και εσηκώσασιν τες κεφαλές και τα άλετρα και οι μύλοι και πάντα τα σύνεργα εμπήκασιν εις τον σηκωμόν. Και αλέθασιν οι λαοί εις τες καρδίες οργήν πολλήν και ελευθερίαν πολλήν. Και ήταν η άνοιξις η πρώτη του πολέμου...”

Οι λαοί όλοι του κόσμου με κομμένη την ανάσα παρακολουθούν την αποκοτιά του Δαυίδ να αναμετρηθεί με το Γολιάθ.

Φίλοι μου, δώσατε εξετάσεις στο πεδίο της τιμής. Αρίστευσεν η λεβεντιά σας. Γράψατε με το αίμα σας, το αίμα της καρδιάς σας, την οδό Ελευθερίας ή Θανάτου.

Αγαπητοί συναγωνιστές και συναγωνίστριες,

οργανώσαμε τη σημερινή τελετή για να αποδοθούν οι προσήκουσες τιμές σ' όσους αγωνίστηκαν υπό το λάβαρο της ΕΟΚΑ, σ' όλους εσάς που συνειδητά αφιερώσατε τον εαυτό σας στην υπηρεσία της πατρίδας. Η Κυπριακή Πολιτεία εξέδωσε μετάλλια και διπλώματα τα οποία σε λίγο θα παραδώσει ο Τομεάρχης σας Φώτης Παπαφώτης συνεπικουρούμενος από τον Τομεάρχη Αμμοχώστου Κώστα Χριστοδουλίδη, που μας περιποιεί ύψιστη τιμή η παρουσία του κατά τη σημερινή τελετή.

Δόθηκαν εκείνη τη μέρα πέραν των ογδόντα μεταλλίων. Τραγουδήσαμε όλοι μαζί τα αθάνατα τραγούδια της ΕΟΚΑ και αναθυμηθήκαμε των ηρωικών εκείνων ημερών εκεί στο αγαπημένο μας Γεράνι.

Παναγιώτης Παπαγεωργίου

Η αυτοσχέδια εκ των ένδον χορωδία τραγουδά τα αθάνατα τραγούδια της ΕΟΚΑ, αυτά που συνάρπαζαν το λαό. Από αριστερά η Ελένη Γεράνη, ο Μιχάλης Λοΐζου, η Σωτηρούλα Παπαγεωργίου, ο μ. Κωστάκης Ελευθερίου, η Κίκα Γεράνη- Χατζή, ο Παναγιώτης Παπαγεωργίου, ο Κυριάκος Παπαγεωργίου, η Δέσπω Γεράνη- Σούγλη, ο μ. Παναγιώτης Κωνσταντίνου και με τη ράχη προς το φακό ο κ. Χριστοδουλίδης. Σόλο τραγούδι ο Δημήτρης Σούγλης.

Η οικογένεια του μ. Φώτη Γεωργίου Παπανικόλα κατά τη δεξίωση που ακολούθησε την επίδοση.

Σόλο τραγούδι ο Μιχάλης Λοΐζου. Δεύτερη από αριστερά η Εύα Γιαπάνη.

ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟ

ΤΟ ΔΙΠΛΩΜΑ

ΓΕΡΑΝΙΩΤΕΣ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΥΠΕΡ ΕΛΕΝΘΕΡΙΑΣ ΑΓΩΝΕΣ

Όπως κατά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του 1821 προσέτρεξαν πολλές εκατοντάδες Κυπρίων εθελοντών να πυκνώσουν τις τάξεις των αγωνιζομένων προς αποτίναξη του τουρκικού ζυγού, έτσι και κατά τον ατυχή πόλεμο του 1897 πολλές χιλιάδες Κυπρίων έσπευσαν να καταταγούν στον Ελληνικό στρατό φλεγόμενοι να ριχτούν στη μάχη υπηρετώντας έτσι τη μητέρα πατρίδα αλλά και τη συνείδηση και τα πιστεύω τους.

Ο διοικητής του Κυπριακού Συντάγματος, συνταγματάρχης Σμολένσκης, σε έκθεσή του σημειώνει: “εκ Του Σώματος των εθελοντών Κυπρίων οίτινες πρώτην φοράν εις τον βίον των εκράτησαν όπλα εμόρφωσα αρίστους μαχητάς κατά τον πόλεμον....”

Χιλιάδες επίσης Κύπριοι συνέχισαν να υπηρετούν τη μητέρα πατρίδα και κατά τους Βαλκανικούς πολέμους του 1912 και 1913 όπως, επίσης, και κατά τη Μικρασιατική εκστρατεία.

Χιλιάδες Κύπριοι εθελοντές προσέτρεξαν να καταταγούν και κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο τόσο στον Ελληνικό στρατό για να πολεμήσουν στο Αλβανικό μέτωπο όσο και στον Αγγλικό στρατό με την προσδοκία ότι η Αγγλία θα τηρούσε, επί τέλους, τις υποσχέσεις της και θα έστεργε να δικαιώσει τον προαιώνιον πόθο των Κυπρίων για Ένωση με τη μητέρα πατρίδα την Ελλάδα. Φρούδες ελπίδες.

ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ Α΄ και Β΄ Βαλκανικών Πολέμων.
ΠΕΤΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Καταγόταν από το χωριό Μάνδρες. Παντρεύτηκε την κόρη του συγχωριανού μας Σάββα Καμπούρη, τη Μαρία και εγκαταστάθηκαν στο Γεράνι. Ήταν αδελφός του Δημήτρη Τσικούση. Ένα από τα παιδιά τους ήταν ο Γιάννης Σάββα Καράγιωρκης. Είχαν επίσης τη Μαργαρίτα-Μαρκαρού, την Κυριακού που παντρεύτηκε στο Βαρώσι και τη Χρυσταλλού.

ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ ΑΠΟ
ΓΕΡΑΝΙ

CY16371, 29/01/1941
ΚΥΡΙΑΚΟΥ Πασχάλης.

CY17822, 23/04/1941
ΚΥΡΙΑΚΟΥ Χρίστος.

CY18497, 26/10/1942
ΛΟΪΖΟΥ Ανδρέας.

CY19508, 07/07/1943
ΤΡΥΦΩΝΟΣ Κυριάκος.

CY20623, 10/01/1944
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Ανδρέας.

Ο Αμερικανός ιερωμένος Lorentzo Worriner Pease επισκέφθηκε το νησί μας στα πλαίσια συγκεκριμένης ιεραποστολικής περιοδείας και παράμεινε στο νησί μεταξύ 1834 και 1839.

Αρχές του 1839 περιδιάβασε όλη τη χερσόνησο της Καρπασίας. Στις 8 του Φλεβάρη, αφού πέρασε από τον Άγιο Ηλία έφτασε στο Γεράνι. Πήρε οδηγό και κατευθύνθηκε προς το μοναστήρι της Παναγίας Παντανάσσης της Καντάρας και ακολούθως προς το κάστρο της Καντάρας, τα γνωστά Εκατό Σπίτια.

Παραθέτω απόσπασμα από το ημερολόγιο του Pease, το οποίο έχει εκδώσει η κ. Ρίτα Σεβέρη με τίτλο : The Diaries of Lorenzo Worriner Pease, 1834-1839, Ashgate, London.

... In 55 minutes we arrived in Gerani,⁴²⁵ where we spent a few moments and proceeded at noon for Cantara and the 100 houses.⁴²⁶ Our guide informed us that the people of the village (about 10 houses) pay 2500p tax to the government and 500 to the Archbishop per annum; that he himself with 5 children of which the oldest is only 7, and can of course assist him none, and has no property of consequence, pays 200p to the government. I was deeply affected with the apparent piety of this man, as well as of the people generally, (292)⁴ when they give an account of their sufferings. 'We are all depended on God. I glorify thee, oh God.

We have a little bread to eat, what can we do without God? What can we do, poor things?'

... After having ascended some distance, we saw behind us the superior of the monastery of the Panayia of Cantara⁴²⁷ walking after us. He soon came up and had evidently followed us, perhaps expecting that we would remain at the monastery all night. At least he seemed to have an appetite for books. In one hour and 25 minutes, a good part of which time we could not ride, we arrived at the monastery.

(293)⁴ Having rested and cooled ourselves, we went on to the 100 houses.

/ Η ελεύθερη μετάφραση δική μου.

... σε 55 λεπτά φτάσαμε στο Γεράνι, όπου περάσαμε λίγη μόνο ώρα και το μεσημέρι προχωρήσαμε προς την Καντάρα και τα Εκατό Σπίτια. Ο οδηγός μας μάς πληροφόρησε ότι οι κάτοικοι του χωριού , γύρω στα δέκα σπίτια, πληρώνουν κάθε χρόνο 2500 γρόσια φόρο στην κυβέρνηση και 500 στον αρχιεπίσκοπο . Εκείνος με πέντε παιδιά , το μεγαλύτερο των οποίων είναι επτά ετών , και με δίχως καθόλου περιουσία δεν μπορεί να τα βοηθήσει σε τίποτε, πληρώνει ως φόρο 200 γρόσια στην κυβέρνηση. Βαθιά επηρεάστηκα από την ολοφάνερη ευσέβεια αυτού του ανθρώπου καθώς επίσης και από το λαό γενικότερα, όταν απαριθμεί όλα όσα υποφέρει - όλοι εξαρτόμαστε από το Θεό. Και τον δοξολογούμε. Ω!, Θεέ μου. Έχουμε λίγο φαΐ να φάμε, τι μπορούμε όμως να κάνουμε δίχως το Θεό. Και Τον δοξολογούμε. Ω!, Θεέ μου. Τι μπορούμε να κάνουμε, λίγα πράγματα.... Μετά, αφού διανύσαμε κάποια απόσταση, είδαμε πίσω μας τον ηγούμενο του μοναστηριού της Παναγίας να μας ακολουθεί. Σύντομα μας πλησίασε και ολοκάθαρα καταλάβαμε πλέον ότι μας ακολουθούσε, ελπίζοντας, ίσως, ότι θα μέναμε τη νύκτα στο μοναστήρι. Τουλάχιστον καταλάβαμε ότι είχε ενδιαφέρων για τα βιβλία. Σε μια ώρα και είκοσι πέντε λεπτά , ένα μεγάλο μέρος του χρονικού διαστήματος δεν μπορούσαμε να ιππεύσουμε, φτάσαμε στο μοναστήρι.

Αφού ξεκουραστήκαμε, αναχωρήσαμε για τα Εκατό Σπίτια.

Τα κτήρια των στάβλων στο μοναστήρι της Καντάρας. Από το βιβλίο «Ελληνικά Ήθη και Έθιμα στην Κύπρο» της Magda Ohnefalsch-Richter. Έκδοση Πολιτιστικό κέντρο Λαϊκής Τράπεζας, Λευκωσία, 2004

Η Παρασκευή, και ο Ανδρέας Πέτρου ανάβουν κεριά έξω από το καθολικό της Ιεράς Μονής Καντάρας. Το εσωτερικό του ναού έχει καταστραφεί εντελώς, έχει λεηλατηθεί και χρησιμοποιείται ως αποθήκη οικοδομικών υλικών. Συντετριμμένη η ψυχή των προσκυνητών. Στα πρόσωπά τους καθρεπτίζεται όλο το δράμα του εδώ και σαράντα σχεδόν χρόνια χειμαζόμενου Ελληνοκυπριακού λαού.

Από το βιβλίο του κ. Κωστή Κοκκινόφτα, ερευνητή στο Κέντρο Μελετών της Ιεράς Μονής Κύκκου, “Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ”, εντοπίσαμε ότι ένας συγχωριανός μας, ο Χρίστος Γεωργίου Αρμοστής, έγραψε ένα ποίημα το οποίο αναφέρεται στη θεραπεία της συγχωριανής μας Ανδριανής Λοϊζή Ανδρέα από τον Απόστολο Ανδρέα.

Η Ανδριανή ορφάνεψε σε ηλικία έξι χρονών. Ένα έτος μετά πήγε υπηρέτρια -δούλα- στην Κυθρέα. Σε ηλικία δέκα έξι ετών “αρρώστησε βαρέα”. Όλες οι προσπάθειες για αποθεραπεία απέβησαν άκαρπες. Τελικά την θεράπευσε με θαύμα ο Απόστολος Ανδρέας. Έμεινε στο μοναστήρι του για οκτώ μέρες. Την όγδοη αποθεραπεύτηκε.

Το ποίημα είναι δεκασέλιδο γραμμένο σε ομοιοκατάληκτους δεκαπεντασύλλαβους στίχους.

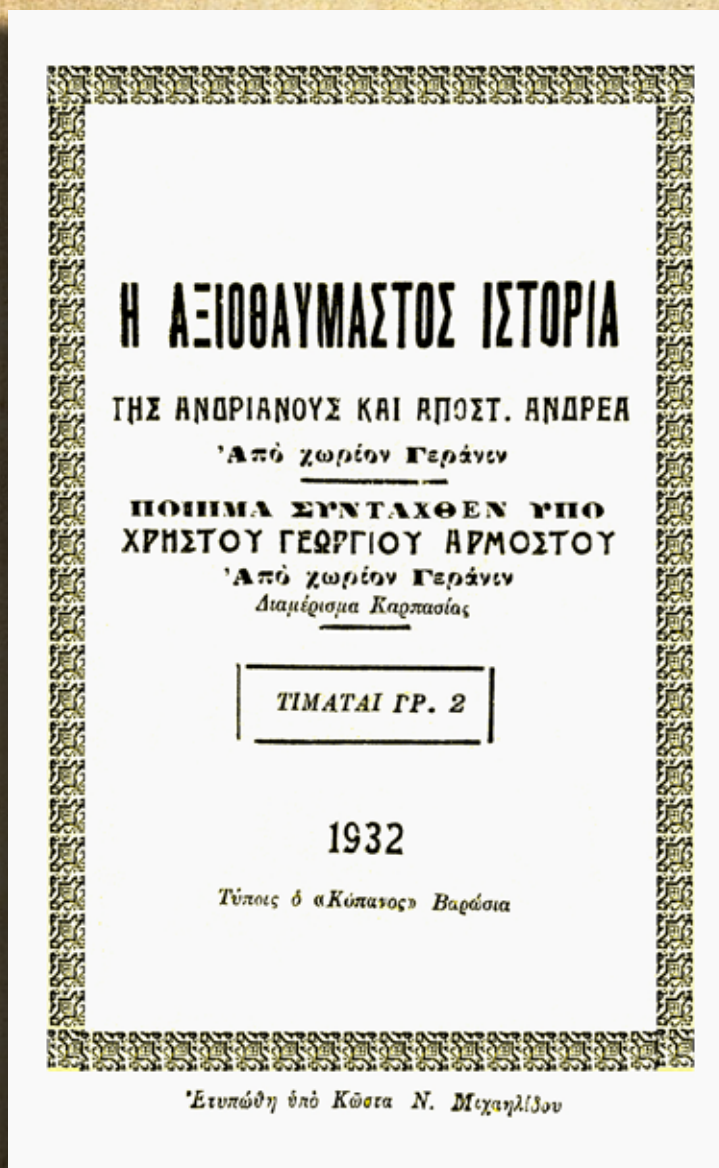
Συνολικά, όπως γράφει ο κ. Κοκκινόφτας, έχουν γραφτεί μεταξύ 1912 και 1959 εβδομήντα τρία τέτοια ποιήματα που αφορούσαν θαύματα του Αποστόλου Ανδρέα γραμμένα από 26 ποιητάρηδες, 25 άνδρες και μια γυναίκα.

Τα ποιήματα τυπώνονταν σε μικρά βιβλιαράκια, φυλλάδες, τα αποκαλούσαν. Η κάθε μια αφορούσε και ένα θαύμα του Αγίου. Οι ποιητάρηδες, λαϊκοί ποιητές, ακολούθως, γύριζαν τα πανηγύρια και τις άλλες εκδηλώσεις του λαού ή και περιέρχονταν τα χωριά, όπως θυμούνται οι παλαιότεροι, τραγουδούσαν το περιεχόμενο με τη γνωστή σε όλους

ποιητάρικη φωνή και πουλούσαν τις εκδόσεις τους.

Το συγκεκριμένο ποίημα βρίσκεται στη βιβλιοθήκη του Λονδίνου. Ο συγχωριανός μας, Κυριάκος Δημητριάδης, ιστορικός ερευνητής, αγόρασε ένα αντίτυπο σε φωτοτυπία, μέρος του οποίου παρουσιάζουμε σήμερα με την παρούσα έκδοση.

Ως γνωστόν οι Άγγλοι μετά τα γεγονότα του Οκτώβρη του 1931, τα γνωστά Οκτωβριανά, για να επιτρέψουν την έκδοση οποιουδήποτε εντύπου έπρεπε πρώτα να κατατεθεί, να λογοκριθεί και μετά με γραπτή άδεια να εκτυπωθεί και κυκλοφορήσει. Φεύγοντας οι Άγγλοι πήραν μαζί τους όλο αυτό το αρχειακό υλικό. Απαγόρευσαν μάλιστα τότε, επί Κυβερνήτη Sir Ronald Storrs, και τη διδασκαλία της ελληνικής ιστορίας σε μια απέλπιδα προσπάθεια να κάμψουν το ηθικό και την αγωνιστικότητα του λαού. Φρούδες ελπίδες. Αυτή την ελληνικότητα την απέδειξε περίτρανα στα πεδία της τιμής με το ανεπανάληπτο έπος του 1955 - 1959.

Μεγαλοδύναμε Θεέ δοξάζω τὸνομά σου
 πρῶτον μοῦ δῶσε τὴν εὐχὴν καὶ τὴν βοήθειαν σου
 Δεύτερον δώσου μοι τὸν νοῦν καὶ τρίτον τὴν σοφίαν
 γιὰ νὰ μπορέσω σήμερον νὰ γράψω ἱστορίαν
 Δώσου μοι σοφίαν ἄμετρον δὴ μπορῶ νὰ γράψω
 καὶ δύναμιν οὗτο στήθος μου νὰ μπόρῶ νὰ φωτιάξω
 Γιὰ μὴν κοροῦν ἐννὰ σὰς πῶ ἀρώστησεν βασιλεὺς
 καὶ ἔγιανεν εἰς τὴν χάριν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα
 Ποῦ τὸ Γεράνι κύριοι ἐν τὰ γεννητικά της
 Ἀνδριανοῦ διομάζεται κύριοι τὸνομά της
 Αὐτὴ ἐν κόρη ἐνός βοσκοῦ τοῦ Δοῖζῃ τ' Ἀνδρέα
 καὶ ἀπὸ μικρῇ τὴν ἔστειλεν δοῦλαν εἰς τὴν Κυθαίαν
 Ἐξή χροτῶν μωρὸν αὐτὴ ποῦ μάναν ὀρφανεύτην
 καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τὸ ὀρφανὸν ἀμέσως ξενιτεύτην
 Ὁ κύριος της ἐν Στυλιανὸς Μ. Ἀνοστασιαδῇ
 ἔγραψε στὸν πατέρα της ἕνα πικρὸν χαπάρι
 Βαρέως πῶς ἀρώστησεν ἡ κόρη Ἀνδριάνα
 οἱ συγγενεῖς ποῦ ἔακουσαν ἐπιάσασιν ἐν κλάμα
 Ἀρατος ὁ πατέρας της ἀφῆκεν τὴν κουδέλλες
 Τρεχτὸς ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἰζυρκαν χωρὶς καιρὸν νὰ χάσῃ
 μήπως πεθάνῃ ἡ κόρη του καὶ αὐτὸς δὲν τὴν ἤφτασεν
 Ἐκλαίει καὶ ἐφώταξεν νὰ πάῃ εἰς τὸ Γεράνι
 νὰ δῇ ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ ἔτσι ν' ἀποθάνῃ
 Ἀλλ' ὁμως ἡ ἀρώστεια της ἦσαν πᾶς τὰ καλὰ της
 καὶ δὲν τῆς ἐδὲν ἐπέτρεψεν νὰ φῇ ἡ κυρά της
 Ἀφοῦ δὲν τοὺς ἐκράνουν ν' ἀλλάξουν τὸν σκοπὸν της
 ἐδώσαν της τὴν ἀδειαν νὰ πάῃ εἰς τὸ χωρὸν της
 Πούλθεν ἡ κόρη εἰς τὸ χωρὸν ἦταν ἡμέρα Τρίτη
 τὸ θαῦμα τ' Ἀποστόλου μας ποῦ τότε ἐν ποῦ δέχτην

Τὴν νύκταν ἐν π' ἀρώστησεν καὶ γύριζεν τὸ σπῆν
 καὶ ὁ κόσμος ποῦ τὴν ἐβλεπεν πολλὰ τὴν ἐλυπήθη
 Τέτοιαν ἀρώστειαν ἀδελφοὶ δὲν εἶδα εἰς τὴν ζωῆς μου
 ἐχάθησαν τὰ φρένα μου καὶ ὁ νοῦς τῆς κεφαλῆς μου
 Ἦταν καὶ μέγαν γαῖμαρ μου καὶ ἔλειεν τὴν ἡ καρδιά μου
 Ἄν θέλετε νὰ μάθετε ἐν πρώτη ἀνεμιά μου
 Σὰν ἔπεντεν εἰς τὴν ἡσυχία δὲς πᾶς ποιεῖται
 καὶ ὁ κόσμος ποῦ τὴν ἐβλεπεν ὅλος ἐξυλοῖτο
 Ἔτσι ὅταν ἐπεδύνκετον ἡ κόρη ποκοιμήθη
 καὶ ὅσπερ ποῦ μὴν σιγῇ μὴν τῆς πολομήθη
 Λέγει καὶ καλοσύριτες ποῖς εἶσαι σὺ χρυσὸ μου
 ἐγὼ δὲν σὲ γινώσκω μήπως εἶσαι σὺ γιαντῆ μου
 Τῆς λέγει εἶμαι ὁ γιαντῆς κείνος ποῦ θὰ σὲ γιάνῃ
 καὶ τὴν καλὴν σου τὴν καρδίαν νὰ δώσω τὸ βοτάνη
 Ἐγὼ εἶμαι κείνος ποῦ λαλοῦν Ἀπόστολος Ἀνδρέας
 καὶ ἔμαθα πῶς ἀρώστησες ἐσὺ εἰς τὴν Κυθαίαν
 Ἐπῆραν σε εἰς τὸν γιαντῆ ἐγγείρησιν σὲ κάμαν
 ἐσχίσασιν τὸν λίκυγγα καὶ τὰ κουβάρα βγάλαν
 Θέλωσε νάρεται κόρη ἐκεῖ ὅκτω μερὲς νὰ κάμῃ
 σὲ τρεῖς θὰ σ' ἔχω βαρετὰ τὴν ἄλλαν ἐν νὰ γιάνῃ
 Το μεσημέρι νύκτασεν ἐκεῖ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του
 ὅπου ταχίκαμεν σαβῆν γιὰ τὸ προσκύνημα του
 ἐμπήκαμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν βάλουμε τὸν σταυρὸν μας
 διὰ νὰ προσκυνήσῃμεν ἔτσι τὸν ὁ σκοπὸς μας
 Μόνη τῆς ἐσηκώσθηκα ἐβάλεν τὸν σταυρὸν της
 ἐπῆγε καὶ προσκύνησεν πᾶν τὸν ἱερόν της
 Ἐξέβρι ἡ Ἀνδριανὸς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν
 καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἔλεγε πῶς δὲν ἐν ἰδία
 Διὸ νὰ δοῦν τὸ θαῦμα ὅλοι τοὺς νὰ θαυμάσουν
 τὸν Ἄγιον δοξάζω τὸν διὰ τὰ τὸν δοξάσουν

Αφίξη της Τιμίας Κάρας του Αποστόλου Ανδρέα στις 29 Οκτωβρίου 2013 στην Κύπρο και μεταφορά της στο ιερό ναό του θεού Σοφίας όπου περέμεινε για προσκύνηση. Στόχος της μεταφοράς στην Κύπρο της Τιμίας Κάρας ήταν η τόνωση του θρησκευτικού αισθήματος, αλλά και η οικονομική ενίσχυση της ανασύλωσης της κατεχόμενης Μονής Αποστόλου Ανδρέα. Ήταν η 3η φορά που ήρθε στην Κύπρο μετά το 1967 και το 1987.

ΓΕΡΑΝΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΘΑΝΑΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Σε λίγους μήνες συμπληρώνονται σαράντα χρόνια από την εγκληματική εισβολή του ασιάτη Αττίλα και την κατοχή μεγίστου τμήματος της πατρίδος μας. Πέραν των διακοσίων συγχωριανών μας έφυγαν από την επίγεια ζωή με το πικρό παράπονο ότι δεν μπόρεσαν να δουν για τελευταία φορά το αγαπημένο τους χωριό.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο, η Εκκλησιαστική Επιτροπή και ο Σύνδεσμος Εκτοπισθέντων Γερανίου πρώτα και το Σωματείο, ως φυσική μετεξέλιξη του Συνδέσμου μετά, τιμώντας τη μνήμη τους τελεί κάθε χρονιά, μετά τον κατανυκτικό εσπερινό στη χάρη της Αγίας Αικατερίνης, προστάτιδας της κοινότητάς μας, το μνημόσυνό τους.

Αιωνία τους η μνήμη και είθε ο Πανάγαθος κατατάξει αυτούς εν σκηναίς δικαίων, εν κόλποις Αβραάμ.

Παραθέτουμε πιο κάτω κατάλογο των τεθνεόντων Γερανιωτών είτε αυτοί κατοικούσαν στο χωριό ως την εισβολή είτε μετοίκησαν. Παράκληση μας ανάψτε ένα κεράκι στη μνήμη τους.

1) Πάτερ Γεώργιος, Βασιλική	35) Κυριάκος, Μυριάνθη Κοκκαλή
2) Κυριάκος Μυστήρης, Μυροφόρα	36) Κατερίνα Παναγή Καλλή
3) Χ΄ Δημήτρης Μ. Κούσιος, Δέσποινα	37) Κυριάκος Καλλής
4) Μαριού, Παναγιώτης Ζέγιαννης	38) Γιαννής, Κουλλού Καραγιωρκη
5) Πέτρος Μιχαήλ	39) Χρίστος, Βαλλού Καλλή
6) Παναγιώτα Γεωργίου	40) Γεωργία Ανδρέα
7) Φώτης Γεωργίου	41) Ελένη, Σταύρος Κυριάκου
8) Κυριάκος, Χριστίνα Παύλου	42) Παντελής Λοΐζου Προδρομού
9) Γιώρκος, Παναγιώτα Παφίτη	43) Φούντζα, Κυριάκος Κακουρή
10) Χ΄ Πιερής Χατζησάββας, Στυλλού	44) Λοΐζος, Θεονίτσα Παντελή
11) Εύα, Κυριάκος Εγγλέζου	45) Κουλλού, Πιερής Ξειλιφτίρης
12) Αθηνά Ζαχαρία, Ζαχαρκά	46) Φουρεγκού Νικόλα
13) Κυριάκος, Φούντζα Καρανικόλα	47) Ανδρέας, Χριστίνα Ττόφα
14) Σάββας, Παρασκευού Κούκκουλου	48) Μαρούλλα Ττόφα
15) Ευάγγελος, Χριστίνα Βοσκού	49) Κυριάκος Κακούσις
16) Κυριάκος, Κατερίνα Καουσιή	50) Παναγιωτού Χριστοδούλου
17) Μιχάλης, Κατερίνα Πική	51) Παναγής Μοναστήρας
18) Θεογνωσία Μ. Σάββα	52) Χαμπής, Χρυσταλλού Μαντήλα
19) Χρυσταλλού Σάββα	53) Χριστίνα, Ανδρέας Δημητρίου
20) Θεογνωσία, Ευάγγελος Λιασή	54) Ελένη, Ντορσής Βουκανάρη
21) Αντρίκου Λ. Κκούσιου	55) Μερπού Ηλία
22) Ελένη, Δημήτρης Ευλογημένος	56) Μαρία Αρέστη
23) Κατερίνα, Καλλής Ζευγολάτης	57) Παναγής Κυριάκου Καουσιή
24) Μαργαρίτα Παφίτη	58) Γιάννης Π. Κώστα
25) Μαρία, Στυλλής Αντωνίου	59) Αφροδίτη Φελέκκη
26) Κατερίνα Μηνά	60) Λαμπρού, Βασίλης Αδάμου
27) Νεόφυτος Πάπυρος	61) Μιχάλης Χ΄ Δημητρίου-Λύμπουρας
28) Βαγγέλης, Βασιλού Χ΄ Κουμή	62) Ηλιού Μιχάλη (Διοικητή)
29) Δεσποινού, Σωτήρης Ανδρέα	63) Λίζα Brouwer
30) Κονού Λ. Κκούσιου	64) Άννα, Σάββας Γιαννουδιού
31) Αρτέμης Κυριάκου	65) Αχιλλέας Ακύλας
32) Αντωνού, Λάμπρος Λιασή	66) Σταύρος Γεωργίου
33) Βικτώρια, Παναγής Κουλουμπρίδης	67) Ελένη Γούμενου
34) Ηλίας Χ΄ Κυριάκου	68) Χριστίνα Στεφάνου

- 69) Παναγής Νικόλα
- 70) Ελεγκού, Λοϊζής
- 71) Λούκας Γούμενος
- 72) Παναγιώτης Παύλου Τσιαρρούι
- 73) Ανδριανή, Χριστόδουλος Γούμενος
- 74) Κουννού Γεωργίου Κώστα
- 75) Πρόδρομος Ζαχαρία
- 76) Γιωρκής, Ελεγγού Στυλλή
- 77) Λιασής, Τριωνού Σταύρου
- 78) Καλλισθένη Χ΄ Δημήτρη
- 79) Κατερίνα Ππουρή
- 80) Γιώργος Σκορδής
- 81) Ανδρέας Κουμαντάρης
- 82) Φούντζα Κουμαντάρη
- 83) Γεώργιος Κουλουμπρίδης
- 84) Γιάννης Τταΐφά
- 85) Ελένη Π. Γεράνη
- 86) Μιχάλης Κ. Κκούσιος
- 87) Κώστας Αρτέμη
- 88) Χαράλαμπος Π.Κώστα
- 89) Ανδρέας Μαντήλας
- 90) Αυξέντης Γεωργίου

- 91) Μαρία Μάρκου
- 92) Κούρου Ανάστα Κουλουμπρίδη
- 93) Παναγής Βορκάς
- 94) Ανδρέας Σάββα-Γιαννουδιού
- 95) Παναγιώτης Παντελή
- 96) Κατερίνα Παράσχου
- 97) Ελένη Λ. Βαρνάβα
- 98) Διογένης Χ΄ Πιερί
- 99) Πασχάλης Νικόλα
- 100) Λευκή Βαγγέλη
- 101) Δέσποινα Χαμπή
- 102) Γιωρκής Μαντήλας
- 103) Παυλής Χαραλάμπους
- 104) Κατίνα, Μιχάλης Κυριάκου
- 105) Ελένη Αδάμου
- 106) Κατερίνα Βάσου Μιχαήλ
- 107) Μαρίτσα Παπαγεωργίου-Ιεροδιακόνου
- 108) Γεωργία Ιεροδιακόνου
- 109) Μάριος Ιεροδιακόνου
- 110) Κυριακή Ιεροδιακόνου-Χαραλάμπους

1974 Χριστούγεννα στην προσφυγιά

ΑΓΝΟΥΜΕΝΟΙ ΓΕΡΑΝΙΟΝ

Ο Κυριάκος Καράνικόλας-Πετεινός προσπάθησε να αντισταθεί στις ορδές που καταλήστευαν τα πάντα στο σπίτι του, στα σπίτια των γειτόνων του. Δεν δίστασε να ορθώσει το αδύναμο ανάστημά του στον αδύστακτο κατακτητή. Τον άρπαξαν, όπως μαρτύρησαν άλλοι εγκλωβισμένοι και τον εξαφάνισαν για πάντα. Πού; κανένας δεν ξέρει, μόνο ο Θεός.

Μια άλλη τραγική περίπτωση είναι της Μελπωμένης Ηλία- Μερπούς. Ήταν κατάκοιτη. Κείνες τις ημέρες μεταφέρθηκε από την κόρη της Κατερίνα στα Άρδανα, όπου κατοικούσε, για να την περιποιείται. Όταν μπήκαν οι εισβολείς στο χωριό και έκαναν ό,τι έκαναν παντού : Σκότωναν εν ψυχρώ, λεηλατούσαν, συλλάμβαναν αμάχους ως ομήρους, πυρπολούσαν και τόσα άλλα ακόμη συνέλαβαν και τη Μερπού και έτσι κατάκοιτη στο στρώμα της την μετέφεραν στη Γύψου όπου δημιούργησαν στρατόπεδο συγκέντρωσης. Από μαρτυρίες απέθανε εκεί και την μετέφεραν μαζί με άλλους που τελείωσαν και τους έρριξαν σε πηγάδι. Η τύχη της παράλληλη με τις χιλιάδες άλλους, αμάχους κυρίως, θύματα του αιμοσταγούς Αττίλα.

Ευχόμαστε και προσευχόμαστε στον Πανάγαθο όπως η Διερευνητική Επιτροπή για τους Αγνοούμενους ανεύρει και ταυτοποιήσει τα λείψανά τους. Η κοινότητα μας θα οργανώσει, όπως τους αξίζει, την κηδεία τους.

ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΓΕΡΑΝΙ ΜΑΣ

Αύγουστος του 1974.

Η ταχύτατη δια της πεδιάδος της Μεσσαορίας προέλαση του Αττίλα τον Αύγουστο του 1974 απέκοψε και εγκλωβισε 12.800 από ένα σύνολο 18.800 ελληνοκυπρίων που ζούσαν στη Αγία Γη της Καρπασίας, ένα πολύ ψηλό ποσοστό.

Το τι τράβηξαν αυτοί οι άνθρωποι δεν τα βάζει ο νους του ανθρώπου. Είδαν την περιουσία τους να λεηλατείται μπρος στα μάτια τους. Αναβίωσε το πλιάτσικο. Δεν άφηναν ούτε βελόνη ούτε κουμπί. Άρπαξαν τη σοδειά των σιτηρών. Άδειασαν τα κελάρια, τα ερμάρια, τις αποθήκες, ό,τι κινητό υπήρχε στα σπίτια, τα ζώα όλα. Σκότωναν, συλλάμβαναν αιχμαλώτους. Κι αυτοί αδύναμοι να αντιδράσουν. Τρέμουν τα φυλλοκάρδια των ανθρώπων. Αναβίωσαν οι ίδιες σκηνές όταν έμπαιναν, 521 χρόνια πριν, οι στρατιές του Μωάμεθ στην Πόλη, πόλεων πασών κεφαλή, την Κωνσταντινούπολη.

Σβήστηκε γι' αυτούς ο ήλιος και το φεγγάρι εκρύφτη.

Απόμεινε μόνο ο χάρος ως μόνη λύτρωσή τους.

Από άμετρη αγάπη για το σπιτικό, για τη γη, για το Γεράνι τους παρέμειναν. Αυτοί είναι:

1) Ιάκωβος Χ' Δημήτρης	13) Χ' Κυριάκος Κοκκαλής
2) Μιχάλης Σάββα	14) Μυριάνθη Χ' Κυριάκου
3) Γεωργία Ανδρέου	15) Αρτέμης Κυριάκου
4) Χ' Δημήτρης Κκούσιου Λύμπουρας	16) Σταύρος Κυριάκου
5) Κονού Λιασή	17) Ελένη Κυριάκου
6) Ανδριανή Γιαννή	18) Γεώργιος Παφίτης
7) Κυριάκος Καρανικόλα	19) Παναγιώτα Γεωργίου
8) Καλλής Ζευγολάτης	20) Στυλλής Αντωνίου
9) Ευάγγελος Λιασής	21) Μαρία Στυλλή
10) Θεογνώσια Ευαγγέλου	22) Μαρικκού Χ' Παναγή
11) Πέτρος Μιχαήλ	23) Πιερής Γεωργίου Ξυλιφτήρης
12) Χρυστάλλα Σάββα	24) Κατερίνα Καλλή Ζευγολάτη

Παρά τη συμφωνία της 3ης Βιέννης, που προέβλεπε ασφαλή παραμονή στις εστίες τους και αφορούσε όλους τους εγκλωβισμένους, σιγά σιγά και με χίλιες δυο προφάσεις εκδιώχθηκαν όλοι. Τους φόρτωναν σαν τα σακιά στα φορτηγά και με τη συνοδεία των Ηνωμένων Εθνών τους εξαπόστελλαν στις ελεύθερες περιοχές. Οι πιο πολλοί κατέληξαν. Μόνο ένας είναι εν ζωή, ο Ιάκωβος Χατζηδημητρίου.

Υποκλινόμαστε στη λεβεντιά τους να παραμείνουν και να διαφεντέψουν το Γεράνι μας.

Διώξιμο εγκλωβισμένων,
μ' ένα "μποξιά" στο χέρι.

ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΚΑΝΤΑΡΑΣ - ΕΚΑΤΟ ΣΠΙΤΙΑ**Κυριάκου Δημητριάδη**

Το Κάστρο της Καντάρας με τους θρύλους και τις παραδόσεις του, συνδέεται άμεσα με το Γεράνι, το χωριό μας. Δεσπόζει του ανατολικού μέρους της οροσειράς του Πενταδακτύλου με την επιβλητική, την απaráμιλλη τοποθεσία και την άποψή του. Υπάρχει εκεί για πάνω από χίλια χρόνια, από τον καιρό των Βυζαντινών. Κτίστηκε, πιθανόν μετά την επανάκτηση της Κύπρου από τους Άραβες από το Βυζαντινό αυτοκράτορα Νικηφόρο Φωκά το 964μ.Χ., πάνω στην πιο ψηλή κορφή του ανατολικού τμήματος της οροσειράς για να φρουρεί και να αποκρούει τις επιδρομές των κουρσάρων και των Σαρακηνών που κτυπούσαν ανελέητα την Καρπασία. Κατά τη διάρκεια της μακραίωνης ύπαρξής του έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ιστορία του νησιού ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της Φραγκοκρατίας και της Ενετοκρατίας.

Πολλοί έγραψαν για το κάστρο της Καντάρας, αλλά την πιο εντυπωσιακή περιγραφή έγραψε ο Άγγλος αρχαιολόγος David Hogarth, που το επισκέφθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα. Σε δυο βιβλία του για την Κύπρο, το DAVIA CYPRIA και το A WANDERING SCHOLAR IN THE LENANT D δίνει την πιο κάτω περιγραφή:

Το κάστρο της Καντάρας, τα Εκατό Σπίτια, φαίνεται σαν να κρέμεται στον αέρα. Το κάστρο του Βουφαβέντο είναι πιο ψηλά και το κάστρο του Αγίου Ιλαρίωνα έχει πιο τέλεια οχυρώματα και πυργίσκους, κανένα τους όμως δεν θυμίζει μια ξεχασμένη και παράδοση εποχή και κανένα τους δεν φαίνεται να κατοικείται από τόσα πολλά φαντάσματα όπως αυτό το έρημο ερείπιο, που στέκει πάνω σε μια στήλη από βράχο.

Στέκεις εκεί στη ράχη μιας στήλης από οδοντωτό ασβεστόλιθο, που εκτείνεται μεταξύ δυο καταγάλανων θαλασσών... Και δεσπόζοντας αυτής της απaráμιλλης άποψης στέκεται η Καντάρα στο βράχο της, με τα θρυμματισμένα τείχη της κολλημένη στο χείλος του γκρεμού, με τη μεγάλη πύλη της ν' ανοίγει σ' ένα λαβύρινθο από ερείπια στεφανωμένα από ένα μικρό ανεμοδαρμένο παρεκκλήσι.

Κανενός ζωγράφου η φαντασία δεν συνέλαβε ποτέ ένα παραμυθένιο κάστρο τόσο φανταστικό και κανέναν ποιητή δεν έβαλε το μαγεμένο παλάτι του σε μια τόσο επιβλητική ερημιά.... και στέκοντας στη βάση της τελευταίας ανηφόρας πριν την πύλη της Καντάρας, και άθελά του ονειροπολώντας τους παραμυθένιους πύργους του ρομαντισμού και του μύθου, θα μπορούσε να το φανταστεί σαν το κάστρο της Κοιμώμενης Καλλονής, άθικτο και αναλλοίωτο από το χρόνο για χίλια χρόνια.

Σ' αυτή την ερημιά ο τόπος σμίγει με το θρύλο, με το μύθο και την παράδοση. Το κάστρο στέκει εκεί αγέρωχο και ανυπότακτο από το χρόνο. Αποτελεί μια αστείρευτη πηγή έμπνευσης, φαντασίας και ονειρέματος για τον καθένα. Στην κορυφή του βράχου βρίσκεται το μικρό ερειπωμένο εκκλησάκι με την καλύτερη θέα από ψηλά σ' όλη την Κύπρο. Προς την ανατολή η οδοντωτή κορυφογραμμή της χερσονήσου της Καρπασίας που μοιράζει τη θάλασσα στα δυο. Προς το νότο ο μακρινός κόλπος της Σαλαμίνας. Προς τη δύση η απέραντη πεδιάδα της Μεσαορίας και στο μακρινό ορίζοντα οι κορυφές του Σταυροβουνιού και του Μαχαιρά ολοκληρώνουν την ανεπανάληπτη θέα. Τέλος προς το βορρά εκτείνεται μια ακτογραμμή από εγκοπές και οδοντωτές προεξοχές και μια καταγάλανη θάλασσα, ενώ απέναντι στο βάθος στέκει ο όγκος του Ταύρου της Καραμανιάς. Είναι μια απaráμιλλη θέα, με την άγρια ακτογραμμή, την διπλή θάλασσα, την ηρεμία και την ερημιά να κυριαρχεί του τόπου. Είναι μια εικόνα αξέχαστη, ένας τόπος ιερός και στη μέση όλων το Γεράνι μας.

Υπάρχουν πολλοί θρύλοι και παραδόσεις σχετικά με το Κάστρο, θα τα πούμε στην επόμενη έκδοση του περιοδικού μας.

ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΙ ΓΕΡΑΝΙΟΥ 1820 ΚΑΙ 1825

Οι Τούρκοι άμα τη κατακτήσει της Κυπρου το 1571 επέβαλαν, μεταξύ άλλων και πολύ βαριές φορολογίες. Οι εξοντοτικές φορολογίες συνεχίστηκαν καθ' όλο το διάστημα της τουρκοκρατίας -1571 - 1878.

Κάποια φορολογικά κατάστιχα διασώθηκαν στο αρχείο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής. Φορολογούνταν οι άρρενες κάτοικοι του νησιού ηλικίας 14 ως 60 ετών. Στο κατάστιχο ΙΙ του 1820 καταγράφονται τα ονόματα 13 φορολογουμένων του Γερανίου.

166

392. 21 40. 1/2 48. 1/2 40. 1/2 47. 1/2 61. 1/2 238. 1/2 61. 1/2 43. 1/2 48. 1/2 392 21	392. 21 51. 1/2 20. 1/2 12. 1/2 5. 1/2 42. 1/2 524. 23
---	--

Το ύψος της φορολογίας ανερχόταν στα 524 γρόσια και 23 παράδες.

-ένα γρόσι είχε 40 παράδες, 20 γρόσια έκαναν ένα μετζίτι, 5 μετζίτι έκαναν μια χρυσή λίρα.-

Οι φορολογούμενοι είναι:

Ονοματεπώνυμο

	Γρόσια	Παράδες
1. Λούκας ή Γεώργιος Μάρκου	40	2
2. Ηλιασής Γεωργίου	43	2
3. Δημήτρης Γεωργίου	40	3
4. Αντώνης Κυριάκου	47	2
5. Γεώργιος Κυριάκου	61	2
6. Μιχαήλ Κυριάκου	48	4
7. Γεώργιος Μάρκου	43	4
8. Παπά Μαρκουλλής Φραγκέσκου	48	4
9. Ηλιασής Κυριάκου	51	2
10. Βασίλης Κυριάκου	20	1
11. Ηλιασής Μάρκου	12	1
12. Ζαννέτος Ορφανού	5	0
13. Ζαχαρίας Κυριάκου από Άρδανα	42	5

Σύνολο 524γρ. 23παρ.

Το κατάστιχο VI του 1825 απαριθμεί δέκα φορολούμενους με ποσό φορολογίας 546 γρόσια και 200 παράδες.

274

Γεώργιος Μάρκου	45: 20	μάρκου	μικρή κυριανή	25: 20	377: 20
Ζαχαρίας Μαρμάκου	18: 68: 20		Βασίλει κυριανή	20: 20	131: 20
Δημήτρης Μαρμάκου	19: 69: 20	9.	Μοναχός Φραντζέσκου		152: 20
Αντώνης Κυριάκου	19: 69: 20		Μάρκος Μάρκου	20: 20	546: 20
Ζαχαρίας Κυριάκου	15: 55: 20			45: 20	
Γεώργιος Κυριάκου	13: 68: 20				
	377				

Ονοματεπώνυμο.	Γρόσια.	Παράδες.	Χρωστά
1. Γεώργιος Μάρκου	45	20	18
2. Ηλιασής Γεωργίου	68	20	19.
3. Δημήτρης Γεωργίου	69	20	19.
4. Αντώνης Κυριάκου	69	20	19.
5. Ζαχαρίας Κυριάκου	55	20	15.
6. Γεώργιος Κυριάκου	68	20	13.
7. Μιχαήλ Κυριάκου	85	20	25.
8. Βασίλης Κυριάκου- κατάκοιτος-	31	20	-
9. Παπά Μαρκουλλής Φραντζέσκου			
- από κάστρο Καντάρας-	52	20	-
10. Γεώργιος Μάρκου			
- από κάστρο Καντάρας-	45	20	
Σύνολο	546γρ	και	200 παρ.

Παρατηρούμε μια σημαντική αύξηση της φορολογίας σε ποσοστό που πλησιάζει το 65% σε πέντε χρόνια.

Παρατηρούμε, επίσης, ότι οι πλείστοι δεν μπορούσαν να πληρώσουν όλο το ποσό της φορολογίας και ένα σημαντικό ποσό μεταφέρθηκε.

Δύο από τους κατοίκους έγιναν μοναχοί. Είναι βεβαιωμένο πως όταν αναγράφεται κάστρο της Καντάρας εννοεί το μοναστήρι της Παναγίας της Καντάρας.

Ο Γεώργιος Μάρκου αναγράφεται δύο φορές με το ίδιο ποσό φορολογίας. Έγινε, φαίνεται, μοναχός με την ελπίδα ίσως γλυτώσει τη φορολογία ή για να έχει κάτι να τρώει. Δύο από τους φορολογούμενους του 1820, φαίνεται και από το ποσό της φορολογίας τους, ήταν υπερήλικες και απεβίωσαν, δύο έγιναν μοναχοί. Και ένας, ο Ζαχαρίας Κυριάκου, έχει προστεθεί ως μόνιμος κάτοικος του χωριού.

Μετά από συστηματική έρευνα και διασταύρωση πληροφοριών ο Αντώνης Κυριάκου είναι ο γενάρχης μιας από τις μεγαλύτερες οικογένειες του χωριού όπως έχουν καταγραφεί στις επόμενες δεκαετίες. Ο Αντώνης Κυριάκου πήρε το προσωνύμιο - χατζής-. Φαίνεται πως πήγε στα Ιεροσόλυμα ως προσκυνητής και βαπτίσθηκε στον Ιορδάνη ποταμό. Ήταν πολύ τιμητικό, ιδιαίτερα τότε, να ονομάζεται ένας Χατζής και η γυναίκα προσκυνητριά Χατζήνα.

Ήταν Οκτώβρης του 2012. Στο Λονδίνο, πολύ καλός καιρός, ηλιόλουστη μέρα. Η ψυχολογία στο ζενίθ. Ξεκινήσαμε 10 η ώρα για την Αρχιεπισκοπή Αγγλίας. Η απόσταση ξενοδοχείου και τόπου προορισμού μικρή, 15 λεπτά περίπου. Καταλύσαμε με τον Πανίκο Παντελή στο ξενοδοχείο CHRYSOS HOTEL, δίπλα στο PADDINGTON UNDERGROUND STATION, ιδιοκτησία των εκ Λευκονοίκου Νίκου και Θωμά Σούγλη. Πήγαμε στο Λονδίνο για μια εκπομπή διάρκειας μιας ώρας στο ραδιοσταθμό L G R για να προβάλουμε τα δίκαια της Καρπασίας μας καθώς και για άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες. Ήταν η δεύτερη επίσκεψή μας εκεί. Το 2011 κάναμε πολλή δουλειά για τον ίδιο σκοπό. Συναντηθήκαμε στο Βρετανικό Κοινοβούλιο με άγγλους βουλευτές, συνομιλήσαμε. Τους δώσαμε απτές αποδείξεις για την κατάσταση στην Καρπασία. Προβάλαμε με αψευδή στοιχεία την πλήρη καταστροφή της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς ενενήντα αιώνων. Είδαμε ευρωβουλευτές καθώς και τον David REED, υπεύθυνο στο FORREIN OFFICE για τα Τουρκοελληνοκυπριακά θέματα. Οργανώσαμε ενημερωτική συγκέντρωση στο οίκημα της Κυπριακής Αδελφότητας στο Βόρειο Λονδίνο προβάλλοντας παράλληλα φιλμάκι για τα τεκταινόμενα στην Αγία Γη της Καρπασίας μας.

Εν πάσει περιπτώσει, σε δεκαπέντε λεπτά περίπου κτυπήσαμε την πόρτα της Αρχιεπισκοπής. Μας άνοιξε ένας ιερωμένος 35- 40 χρονών περίπου, όπως τον υπολόγισα.

- Κύπριος ή Ελλαδίτης, ρώτησα.

- Κύπριος, μου λέγει.

- Έχουμε συνάντηση με τον αρχιεπίσκοπο, του είπα.

- Ναι, το ξέρω, μας είπε, -θα κατέβει στην ώρα του, σε 20 λεπτά.

- Για να'χουμε καλό λόγο, από πού η καταγωγή σας; τον ρωτώ.

- Από το Γεράνι της Κύπρου, μας απαντά ήρεμα.

Πήγε να μου 'λθει ταμπλάς. Ρε Παναγιώτη, σκέφτομαι, άκουσες καλά; Και η αυθόρμητη αντίδραση που κατέβηκε απρόσκλητη, έτσι της στιγμής:

- Μα έχει τέτοιο χωριό στην Κύπρο; Ήμουν σαράντα τόσα χρόνια δάσκαλος και έτσι όνομα χωριού δεν ξανάκουσα και ούτε διάβασα. Στην Πάφο είναι;

- Όχι μου, λέγει, είναι στην Καρπασία. Κοντά στο Μπογάζι... Κοντά στην Καντάρα... λίγο πιο πέρα από το Τρίκωμο...

- Με αστειεύεις, αδελφέ, του αντιμιλώ. Γνωρίζω καλά την επαρχία Αμμοχώστου, γιατί είμαι κι εγώ απ' εκεί και δεν έτυχε να το ξανακούσω.

Και δώστου ο ιερωμένος, που ήταν ο οδηγός και ο διάκονος του Αρχιεπισκόπου, να μου ξηγάει πού είναι το Γεράνι.

Συγχώρα με, Θεέ μου, έλεγα από μέσα μου. Τιμώ τον ιερωμένο, μα θέλω να οδηγήσω τα πράγματα ως το σημείο που άμα αποκαλυφθώ να το διασκεδάσουμε, κάτι σαν την αρχαία τραγωδία όπου μετά την κορύφωση έρχεται η κάθαρση, κι ύστερα να τον ασπασθώ με απόλυτο σεβασμό στο σχήμα και στην προσωπικότητά του. Όση ώρα βέβαια συνομιλούσαμε, ευτράπελα από μένα, σοβαρά από κείνον, έφαχνα μες στο μυαλό μου να εντοπίσω ή να ταυτίσω τη φυσιογνωμία του με συγχωριανούς μας. Και τα κατάφερα ως ένα σημείο συνεπικουρούντος και του ονόματός του, Βαγγέλης Λιασής. Και δεν άντεξα άλλο. Τον αγκάλιασα και του ζήτησα να με συγχωρέσει, αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα και την καταγωγή μου. Το διασκεδάσαμε με την ψυχή μας. Πού να φανταστώ όταν κτυπώντας την πόρτα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Μεγάλης Βρετανίας θα μου άνοιγε την πόρτα ένας Γεραنيώτης ιερωμένος.

Όταν επέστρεψα στη Λεμεσό του 'στειλα με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μια φωτογραφία

του πατέρα του, του Σάββα Λιασή, γιου του μ. Βαγγέλη- Βαντζιέλη- Λιασή, του ψάλτη, του μικρομπακάλη, του “ πόστατζη “ και της Θεογνωσίας- Γνώσας. Ήταν μια φωτογραφία του 1947 με τους τότε μαθητές του Δημοτικού σχολείου και με δάσκαλο το Δίγκλη.

Μια άλλη φορά, πριν λίγα χρόνια ταξίδευα προς Κύπρο από την Αθήνα. Δίπλα μου στο αεροπλάνο καθόταν μια ωραία κοπέλα. Συνομιλούσαμε καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης. Σπούδαζε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Νομικά.

Λίγο πριν την προσγείωση την ρώτησα για την καταγωγή της, γιατί μου 'κανε εντύπωση το ευπροσήγγωρο και η όλη τοποθέτησή της σε πολλά ζητήματα.

- Ο πατέρας μου είναι ο ...τάδε, μάνα μου η ... τάδε. Η γιαγιά μου είναι από το Γεράνι κι ο παππούς μου...

Την διέκοψα και την ρώτησα για την γιαγιά της.

- Είναι η Νάπα, Γιανναπού, την λέγανε στο χωριό.

Συγκινήθηκα. Ο Θεός, είπα, καταξίωσε αυτό το φτωχό πλάσμα, το ορφανό, με σχεδόν ανάπηρη μητέρα, τη Νάπα, που δούλεψε στη ζωή του τόσο όσο άλλος κανείς να δει παιδιά κι αγγόνια να καταξιώνονται στη ζωή, να προοδεύουν.

Μικρός που 'ναι ο κόσμος.

Μακάρι τέτοια ευχάριστα να μας συμβαίνουν συχνά στη ζωή μας. Χαράζονται ανεξίτηλα μες στη μνήμη μας κι η ανάκλησή τους δημιουργεί ιλαρότητα και ευφορία.

Ο Παναγιώτης
Παπαγεωργίου με τον
πατέρα Ευάγγελο Λιασή στην
Αρχιεπισκοπή Αγγλίας

Ο Πανίκος Παντελή
ο Μακαριότατος
Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων
κ. Γρηγόριος και ο
Παναγιώτης Παπαγεωργίου

Στην Κρήτη υπάρχουν δυο χωριά με το όνομα Γεράνι. Γι' αυτά έχω γράψει στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας.

Ευρισκόμενος στην Κρήτη την εβδομάδα της διακαινησίμου φέτος επιδίωξα και συναντήθηκα στο Ρέθυμνο με τον Κοινοτάρχη Γερανίου κ. Ανδρέα Κλαψινό καθώς και με τον Αντιδήμαρχο Ρεθύμνου κ. Γιώργο Γιωργαλλή και τις Δημοτικές Συμβούλους κυρίες Πέπη Μπιρλιράκη- Μαμαλάκη και Αναστασία Αποστολάκη. Μετέφερα προσωπικά, κατόπιν συνεννόησης με τον Κοινοτάρχη μας κ. Ανδρέα Πέτρου, πρόταση διδυμοποίησης των Κοινοτήτων μας. Η πρόταση ενθουσίασε τους συνομιλητές μου.

Επιστρέφοντας στην Κύπρο ενημέρωσα τον Κοινοτάρχη ο οποίος συγκάλεσε αμέσως το Κοινοτικό Συμβούλιο, την Εκκλησιαστική Επιτροπή, τα μέλη του Σωματείου "ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ", εκπροσώπους της νεολαίας Γερανίου καθώς και άλλους παράγοντες και αφού ενημερώθηκαν εξέφρασαν την αμέριστη ευαρέσκειά τους για την πρόταση και εξουσιοδοτηθήκαμε να προχωρήσουμε σε γραπτή πρόταση προς τους συγχωριανούς και συμπολίτες μας, όπως από τώρα και εις το εξής τους βλέπουμε, για διδυμοποίηση των κοινοτήτων μας. Έκτοτε έχω τακτική επικοινωνία με τον κ. Ανδρέα Κλαψινό.

Η πρότασή μας για τη Διδυμοποίηση,

**Προς τα συντεταγμένα όργανα του Γερανίου
του νομού Ρεθύμνης της νήσου Κρήτης**

Φίλοι Γερανιώτες, συμπολίτες και συγχωριανοί, έμπλεοι χαράς επικοινωνούμε μαζί σας έχοντας προτάσεις ανάπτυξης φιλίας, διαρκούς επικοινωνίας και ανταλλαγής εμπειριών ζωής.

Το Γεράνι Αμμοχώστου Κύπρου

Βρίσκεται 22 χιλιόμετρα βόρεια της πόλης της Αμμοχώστου, 3 χιλιόμετρα βορειότερα της οδού Αμμοχώστου-Αποστόλου Ανδρέα στη χερσόνησο της Καρπασίας, στη Γη των Αγίων και των Ηρώων.

Το όνομά του είναι σύνθετο και προέρχεται από τις λέξεις «Ιερά» και «Γη». Χάριν ευφωνίας όμως, έγινε «Ιεραγή-Γεραγή-Γεράνι». Σε μεσαιωνικούς χάρτες και έγγραφα, αναγράφεται ως «Ιεράνι-Ierani».

Η γύρω περιοχή ήταν κατοικημένη από την Κυπροκλασική Εποχή, με κύρια και πυκνή παρουσία κατά τη Ρωμαϊκή και Πρωτοβυζαντινή Εποχή και μετέπειτα.

Η περιοχή, όπου είναι σήμερα κτισμένο το Γεράνι, αποτελούσε, γύρω στον 11ο αιώνα, μετόχι της Παναγίας Παντανάσσης της Καντάρας-το γνωστό μοναστήρι της Παναγίας, του οποίου οι 13 μοναχοί κάηκαν στην πυρά το 1231, αρνούμενοι να υποκύψουν στις πιέσεις των Φράγκων κατακτητών(1191-1489) και να ασπασθούν τον καθολικισμό. Η μνήμη τους γιορτάζεται στις 19 Μαΐου.

Φαίνεται ότι οι κάτοικοι των γύρω οικισμών συγκεντρώθηκαν στα κτήματα του μοναστηριού-μετοχίου, για μεγαλύτερη ασφάλεια, όπως πίστευαν. Έτσι, η ιστορία του χωριού έχει αδιάκοπη συνέχεια από τότε ως το αλήστου μνήμης 1974, όταν όλοι οι Γερανιώτες, όπως και όλοι οι κάτοικοι εκατοντάδων χωριών και τριών πόλεων-Αμμοχώστου, Κερύνειας και Μόρφου και τμημάτων της Λευκωσίας, μετακινήθηκαν κυνηγημένοι από τα ατιλικά στρατεύματα, τα οποία στο πέρασμά τους έσπερναν φωτιά, καταστροφή και θάνατο, αναβιώνοντας τις τραγικές στιγμές, όταν έμπαιναν οι στρατιές

του Μωάμεθ στην Πόλη πόλεων πασών κεφαλή. Οι Γερανιώτες σκορπίστηκαν στα τέσσερα σημεία της ελεύθερης Κύπρου.

Το 1974 το Γεράνι αριθμούσε γύρω στους 300 κατοίκους. Εκατοντάδες άλλοι, είτε μετοίκησαν στην Αμμόχωστο, είτε μετανάστευσαν στην Αγγλία, διατηρώντας στενή επαφή με τη γενέτειρά τους.

Οι Γερανιώτες έδιναν μεγάλη σημασία και αξία στην έννοια της μόρφωσης. Το είχαν από παλιά και έγινε παράδοση να μορφώνουν τα παιδιά τους. Σήμερα, πολλοί Γερανιώτες κατέχουν επίσημη θέση στην κυπριακή κοινωνία, σε τομείς όπως η επιχειρηματική δραστηριότητα, η εκπαίδευση, η ιατρική, η νομική και η τοπική αυτοδιοίκηση.

Σήμερα, το χωριό σχεδόν απερημώθηκε. Εγκαταστάθηκαν εκεί έποικοι από την Ανατολία, όπως και στις περισσότερες κοινότητες της Καρπασίας. Διαβιούν παράνομα στο χωριό γύρω στις 30 οικογένειες εποίκων με πολύ χαμηλό κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο, μετατρέποντας τις κοινότητες αυτές απόλυτα τριτοκοσμικές.

Στο CD που σας αποστέλλουμε, παρουσιάζονται οι θρησκευτικοί χώροι των κοινοτήτων της Καρπασίας. Διαφαίνεται αδιάψευστα η λεηλασία, η απερήμωση και η αλλότρια χρήση των ιερών μας χώρων. Στο Γεράνι, ο κυρίως ναός-το εγκαίνιο της κοινότητας που είναι αφιερωμένος στην Αγία Αικατερίνη κατεδαφίστηκε. Σήμερα, είναι ένα άδειο οικόπεδο, στο οποίο σταθμεύουν γεωργικά μηχανήματα. Το παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου μετατράπηκε σε τζαμί και το ξωκκλήσι της Παναγίας της Ευαγγελίστριας, σε αποθήκη σανού.

Αγαπητοί συμπολίτες και συγχωριανοί,

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Γερανίου Αμμοχώστου, το Προσφυγικό Σωματείο «ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ» και η Εκκλησιαστική Επιτροπή, σε κοινή συνεδρία που συνήλθε στα γραφεία του Κοινοτικού Συμβουλίου στη Λάρνακα, στις 6 Ιουνίου 2013, ομόφωνα προτείνουν τη διδυμοποίηση των κοινοτήτων μας.

Πιστεύουμε ότι το όφελος θα είναι πολλαπλό και αμοιβαίο, διαμέσου της ανταλλαγής εμπειριών ζωής, της συνδιοργάνωσης πολιτιστικών και άλλων εκδηλώσεων και της προσωπικής γνωριμίας ατόμων που έχουν κοινά ενδιαφέροντα και προσδοκίες.

Σε περίπτωση αποδοχής της πρότασής μας, προτείνουμε όπως αντιπροσωπεία σας να επισκεφθεί την Κύπρο, φιλοξενηθεί από εμάς και σε παγκοινοτική συγκέντρωση-συνεστίαση, οργανωθεί η τελετή της διδυμοποίησης των κοινοτήτων μας και υπογραφούν τα απαιτούμενα πρωτόκολλα.

Θα ήταν άριστη ευκαιρία να επισκεφθούμε όλοι μαζί το Γεράνι (επιτρέπεται μετά τη διάνοιξη των οδοφραγμάτων το 2004), τον Απόστολο Ανδρέα, την Αμμόχωστο, το τμήμα της μη περικλειστής πόλης και τη Λευκωσία.

Πιο πολλές πληροφορίες για το Γεράνι θα βρείτε στην ιστοσελίδα του Γερανίου, www.gerani-ammochoxostou.com, καθώς και στο συνδεδεμένο Facebook και Blog. Σημειώνουμε ότι η ιστοσελίδα μας είναι υπό διαδικασία διαμόρφωσης, αλλά είναι επισκέψιμη.

Για κάθε επικοινωνία: Παναγιώτης Παπαγεωργίου, ppgerani@gmail.com

Σας χαιρετούμε, με εκτίμηση.

Ανδρέας Πέτρου
Κοινοτάρχης-Πρόεδρος Σωματείου
Πρόεδρος Ένωσης Κατεχομένων
Κοινοτήτων Αμμοχώστου

Παναγιώτης Παπαγεωργίου
Πρόεδρος Εκκλησιαστικής Επιτροπής

καθημερινά «Ρ. Ν.»

Το Γεράνι της Αμμοχώστου

Υπάρχει ένα μικρό χωριό, 27 χιλιόμετρα βόρεια της Αμμοχώστου, που ονομάζεται Γεράνι. Πριν το 1974 ήταν κατοικημένο από Ελληνοκύπριους, αλλά μετά την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο, οι κάτοικοί του εκδιώχθηκαν και το μικρό αυτό χωριό βρίσκεται στα κατεχόμενα. Οι περισσότεροι δε κάτοικοί του διαμένουν πλέον στην Λευκωσία αλλά η ψυχή και η καρδιά τους έχει μείνει στην γενέτειρά τους.

Εκπρόσωποι του Γερανίου της Αμμοχώστου Κύπρου και εκπρόσωποι του Γερανίου Δήμου Ρεθύμνου, θα συναντηθούν στις 25 Νοεμβρίου στην Κύπρο σε μια εκδήλωση σύμφιξης των σχέσεων των δυο πλευρών. Απώτερος στόχος τους η αδελφοποίηση των δυο συνώνυμων χωριών μελλοντικά. Πάντως, σε αυτή την φάση που οι Γερανιώτες του Ρεθύμνου θα βρεθούν στην Κύπρο, από κοινού με τα «αδέλφια τους», θα επισκεφθούν για προσκύνημα το κατεχόμενο Γεράνι της Αμμοχώστου.

Αυτήν την ενημέρωση έκανε χθες στα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου ο πρόεδρος της Τοπικής Κοινότητας Γερανίου, **Ανδρέας Κλαψινός**.

Άνοιξε φωτιές

Δημοσίευμα της εφημερίδας Καθημερινά Ρεθυμνιώτικα Νέα Ρεθύμνου που αφορά την κοινότητά μας και την πρόταση διδυμοποίησης.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΔΙΔΥΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΓΕΡΑΝΙ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Ο Κοινοτάρχης Γερανίου Κρήτης κ. Ανδρέας Κλαψινός, ο Παναγιώτης Παπαγεωργίου και η συνάδελφος εκπαιδευτικός κ. Βασιλεία Μαυρονικόλα.

Ο αντιδήμαρχος Ρεθύμνου κ. Γιώργος Γεωργαλλής χαιρετίζει την επίσκεψή μας στην Κρήτη

Η κ. Πέμη Μπιρλιράκη-Μαμαλάκη Δημοτική Σύμβουλος Ρεθύμνου απευθύνει χαιρετισμό.

Ο Παναγιώτης Παπαγεωργίου, η κ. Πέπη Μπιρλιράκη-Μαμαλάκη, στο μικρόφωνο ο κ. Πανίκος Χατζηκακού, ιδιοκτήτης του Ξενοδοχείου "ΤΟ ΛΕΥΚΟΝΟΙΚΟ", ο κ. Γεωργαλλής και η κ. Αναστασία Αποστολάκη.

Τοπική Κοινότητα Γερανίου
Γεράνι Ρεθύμνου
Τηλ. : 2831031267

Προς το Κοινοτικό Συμβούλιο Γερανίου Κύπρου

Αγαπητοί Συγχωριανοί μας Γερανώτες,

Επικοινωνούμε μαζί σας με χαρά έχοντας λάβει την επιστολή- πρόσκλησή σας για αδελφοποίηση και επίσκεψη αντιπροσωπείας του χωριού μας στην Κύπρο.

Οι φορείς του Γερανίου: Τοπική Κοινότητα, Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, Πολιτιστικός Σύλλογος, Σύλλογος Γονέων - Κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου, Ποδοσφαιρικός Σύλλογος Α.Ο. Ποσειδών και Αγροτικός Συνεταιρισμός σε κοινή συνεδρία αποφάσισαν με πολύ μεγάλη χαρά να αποδεχτούν την τιμητική σας πρόταση για αδελφοποίηση των ομώνυμων χωριών μας.

Αισθανόμαστε την ανάγκη να εκφράσουμε τις εγκάρδιες ευχαριστίες του συνόλου των κατοίκων του χωριού μας για την πρωτοβουλία που είχατε, η οποίας μας γεμίζει χαρά, συγκίνηση αλλά και υπερηφάνεια.

Χαρά, γιατί μας δίνεται η ευκαιρία να τα πούμε από κοντά.

Συγκίνηση και υπερηφάνεια που θα επισκεφτούμε τόπους μαρτυρικούς, ποτισμένους με αίμα. Θα γνωρίσουμε μέσα από τις δικές σας αφηγήσεις και βιώματα αυτά που υπέστη η Κύπρος, και ειδικά το Γεράνι, από τα στρατεύματα του Απτίλα.

Φίλοι και συγχωριανοί Γερανώτες,

Η διαδικασία που προβλέπεται από τη νομοθεσία για αδελφοποίηση των χωριών μας δεν θα έχει ολοκληρωθεί έως την 25 Νοεμβρίου 2013, εορτή της Αγίας Αικατερίνης, ημέρα κατά την οποία οργανώνετε τις εκδηλώσεις σας. Τιμώντας την πρόσκληση, που είχατε την ευγενή καλοσύνη να μας στείλετε, αντιπροσωπεία φορέων του χωριού μας αποτελούμενη από έξι άτομα θα σας επισκεφτεί για να παρευρεθεί στις εκδηλώσεις σας. Η ημερομηνία αναχώρησής μας από Χανιά για Πάφο είναι την 21/11/2013 ώρα 12:15 και η αναχώρηση από Πάφο είναι 25/11/2013.

Σας ευχαριστούμε και πάλι από καρδιάς

Κρήτη και Κύπρο δέσιμο
Από παλιά έχουν κάνει
Κι ένα καινούριο γίνεται
Γεράνι με Γεράνι

Ο Πρόεδρος Τοπικής Κοινότητας Γερανίου
Κλαψινός Ανδρέας
Οι λοιποί φορείς του Γερανίου

Δύο πανοραμικές απόψεις της Κοινότητας Γερανίου Ρεθύμνου Κρήτης

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΕΡΑΝΙΟΥ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

Γνωρίζουμε από τα υπάρχοντα έγγραφα ότι τα παιδιά της κοινότητάς μας φοιτούσαν μεταξύ 1897 και 1900 στο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ηλία με το οποίο αποτελούσε σύμπλεγμα. Το 1900 - 1 επανήλθαν τα παιδιά στο Γεράνι ως διαμαρτυρία για τη μετάθεση του δασκάλου του συμπλέγματος κ. Χαράλαμπου Νικολαΐδη από το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο στον Άγιο Ανδρόνικο.

Με κοινή επιστολή τους οι σχολικές επιτροπές Αγίου Ηλία και Γερανίου διαμαρτύρονται εντονότατα προς το Ε. Σ. Για τη μετάθεση αυτή η επιστολή - διαμαρτυρία με ημερομηνία 29 Σεπτεμβρίου του 1900 υπογράφεται εκ μέρους της επιτροπής Γερανίου από τους Χαράλαμφο Παπανικόλα και Γιωργή Παπανικόλα και εκ μέρους της Σ. Ε Αγίου Ηλία οι Γεωργής Ι. Ζωγράφου και Βαρνάβας Γεωργίου.

Φαίνεται ότι οι Γερανώτες το πήραν απάνω τους και απόσύραν τα παιδιά τους από το σύμπλεγμα διορίζοντας δάσκαλο. Ως γνωστό τότε οι δάσκαλοι διορίζονταν και πληρώνονταν από τις κοινότητες.

Τον επόμενο χρόνο τα επανάφεραν, μη αντέχοντας το οικονομικό κόστος. Φαίνεται πως καταλυτικό ρόλο στα εκπαιδευτικά πράγματα της εποχής διαδραμάτιζε ο συγχωριανός μας Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, γιος του Παπανικόλα Χατζηαντώνη εγγονός του γενάρχη της οικογένειας των Χατζηαντωναίων Αντώνη Κυριάκου Χατζηαντώνη. Ο Χαράλαμπος εργάστηκε ως δάσκαλος στον Άγιο Ηλία μεταξύ 1888 και 1890, 1893- 1895, 1908-1912, 1916-1918.

Το σχολικό έτος 1913-1914 ιδρύθηκε οριστικά σχολείο στο χωριό μας. Ως σχολική αίθουσα χρησιμοποιήθηκε το παρεκκλήσι του Αγίου Γεωργίου. Θυμούμαι ακόμη τα σημάδια από τους απόγγους που ρίχνονταν από τα παιδιά, δίκην παιγνίου, στο ξύλινο ταβάνι του παρεκκλησιού. Λειτουργήσε εκεί για εννιά χρόνια. Το 1922 λειτούργησε σε καινούριο κτίριο που κτίστηκε σε έκταση γης στα δυτικά του Ιερού Ναού της Αγίας Αικατερίνης. Το 1958 κτίστηκε καινούρια σχολική αίθουσα σε μεγάλη έκταση γης στη συμβολή των δρόμων Γερανίου- Αγίου Ηλία, Γερανίου Καντάρας και Γερανίου Οβγόρου.

Δάσκαλοι που υπηρέτησαν στο Γεράνι.

1. 1913-14 Μαρία Αντωνίου	22. 1960-62 Χρίστος Τρεμουσιώτης
2. 1914-15 Ιωάννης Φωτίου	23. 1962-65 Ανδρέας Μιχάλας
3. 1916-17 Πέτρος Σπυρίδης	24. 1965-71 Παναγιώτης Παπαγεωργίου
4. 1917-19 Παπαχριστόφορος Παπαδόπουλος	25. 1971-73 Σωτήρης Ζανέττος
5. 1919-20 Κωνσταντίνος Ι. Κωνσταντινίδης	26. 1973-74 Αγαθοκλής Ιωαννίδης
6. 1920-21 Αλέξανδρος Λουκά	
7. 1921-24 Χρυσταλλένη Κωνσταντινίδου	
8. 1924-25 Κωνσταντίνος Μιχαηλίδης	
9. 1925-26 Γεώργιος Παπαδόπουλος-Βατυλιώτης	
10. 1926-27 Γιάννης Χαρμαντάς	
11. 1927-28 Μενέλαος Στυλιανίδης	
12. 1928-29 Αναστάσιος Αναστασιάδης	
13. 1929-30 Μανώλης Αναστασιάδης	
14. 1930-31 Κατσαρίδης	
15. 1931-47 Δεν έχουμε στοιχεία	
16. 1947-48 Χρίστος Δίγκλης	
17. 1948-52 Κυριάκος Σιακαλλής	
18. 1952-56 Σάββας Μιχαήλ	
19. 1956-57 Σπύρος Χριστοφίδης	
20. 1957-59 Γεώργιος Λοΐζου	
21. 1959-60 Πρόδρομος Ακύλας	

Φωτ. Το δημοτικό σχολείο
Γερανίου το 1987

Επί Ενετοκρατίας, 1489-1571, η περιοχή της Καρπασίας, στην οποία υπαγόταν από τότε το χωριό μας, το Γεράνι, διοικείτο από τον εκάστοτε ενετό Καπιτάνο, Καπετάνιο, της Αμμοχώστου. Αυτός διορίζει με την σειρά του το διοικητή της Μεσαορίας, γνωστό ως Καπετάνιο της Σίγουρης (φράγκικο φρούριο κοντά στο Πραστειό Μεσαορίας) και το διοικητή της Καρπασίας, γνωστό με τη Ενετική λέξη Βάιλος ή Μπάιλος ή Εμπαλής. Ο Εμπαλής διορίζει σε κάθε κοινότητα αξιωματούχους γνωστούς με τους βενετικούς όρους ως τσιβιτάνοι και μπανιέροι, αξιώματα αντίστοιχα με τους σημερινούς χωροφύλακες και αγροφύλακες, παράλληλα όμως ήταν το μάτι και το αφτί της Ενετικής διοίκησης.

Το 1555 για αποφυγή καταχρήσεων, επειδή οι άνθρωποι αυτό εξαγόραζαν τα αξιώματά τους και τα αποκτούσαν όσοι πλειοδοτούσαν στις δημοπρασίες που γίνονταν προς το σκοπό αυτό κι ως εκ τούτου ήταν επιρρεπείς σε καταχρήσεις, αποφασίστηκε να διορίζεται ένας τσιβιτάνος και ένας μπανιέρος σε κάθε κοινότητα που είχε από 20 νοικοκυριά και πάνω. Εντοπίστηκε στα Κρατικά Αρχεία της Βενετίας ένα πολύτιμο έγγραφο, στο οποίο καταγράφονται οι διορισμοί των αξιωματούχων αυτών κατά τα έτη 1561 και 1562, πολύτιμο γιατί πέραν του ότι διασώζονται τα ονόματά τους καταγράφονται και οι κοινότητες της Καρπασίας της εποχής εκείνης. Κάποιες από αυτές αργότερα απερημώθηκαν και απλά σήμερα διασώζονται ως τοπωνύμια π.χ. η Σελενιά, η Ταρμασός, το Νέο Χωριό, η Συκά ή Συκάδα, το χωριό Άγιος Γεώργιος (San Zorzi Carfulli), η Κοψά, το Ψιλιθράτζι (Psili-Tracchi) κ. ά.

Σύμφωνα, λοιπόν με το εν λόγω έγγραφο στα Άρδανα, το χωριό με 41 κατοίκους τότε αρσενικού γένους απελεύθερους, υπηρετούσε ως τσιβιτάνος ο Λοΐζος του Φιλίππου και ως μπανιέρος ο Λαζαρίνος του Στασίνου από το Γεράνι με μισθό 60 και 40 βυζάντια αντίστοιχα.

Στο Γεράνι, χωριό με 65 κατοίκους τότε αρσενικού γένους απελεύθερους υπηρετούσαν ο Φραγκίσκος του Θεοδορίνου ως τσιβιτάνος και ο Μάρκος του Νάσαρη ως μπανιέρος. Το έγγραφο αυτό είναι σίγουρα πολύτιμο και για ένα άλλο λόγο. Διασώζονται εκατοντάδες ονόματα των Κυπρίων της εποχής εκείνης. Αναφέρω μερικά:

Στο Ριζοκάρπασο, 776 κάτοικοι αρσενικού γένους απελεύθεροι, υπηρετούσε ως τσιβιτάνος και μπανιέρος μαζί ο Νικόλα Κολόκας.

Στη Σελενιά (29) ο Ιάκωβος Κολάτσος από την Γαλάτεια και ο Ντολφίνος του Θεοχάρη από την Ταρμασό.

Στο χωριό San Zorzi ο Κτώρος του Νικολή από το ίδιο χωριό και ο Λοΐζος του Περίνου από την Αυγολίδα.

Στο Psilitracchi ο Φλουρής του Κυριάκου και ο Ιωάννης του Σωζόμενου.

Στα πολύ γνωστά τουρκοκυπριακά χωριά της Καρπασίας Ελληνικότατα τότε υπηρετούσαν:

Στη Γαλάτεια υπηρετούσαν ο Ανδρέας του Λιόντη από την Κοψά και ο Πέτρος του Τζωρτζή από το Psilitracchi.

Στη Γαληνόπωνρη (91) ο Πιερής του Λοή και ο Παύλος του Βασίλη.

Στην Κορόβεια (133) ο Βασίλης του Κυριάκου από τον Άγιο Θεόδωρο και ο Πέτρος του Σελεμάνου από την Αυγολίδα (48)

Στον Άγιο Συμεών (116) ο Βιτζέντζος του Συμεών και ο Πωλίνος του Γιώργη.

Στην Πλατανισσό (124) ο Παρασκευάς του Μόρφου και ο Αντώνης του Μιχάλη.

Ολόκληρη η Καρπασία, Ακροτική, σύμφωνα με το Λεόντιο Μαχαιρά, Ακροτική αναφέρεται και σε έγγραφο του Φραντζέσκου Καλλέργη, Εμπαλή της Καρπασίας (1563) στο οποίο αναδημοσιεύονται στην Ελληνική γλώσσα οι κανονισμοί-νόμοι- που ίσχυαν τότε στην

Καρπασία, αριθμούσε 9227 φραγκομάτους-απελεύθερους δηλαδή, αρσενικού γένους και 824 πάροικους που είτε ανήκαν σε ιδιώτες είτε στο δημόσιο και ζούσαν σε άθλια μέχρι απελπιστική κατάσταση.

Παραθέτω ένα απόσπασμα αυτών των κανονισμών για να πάρουμε μια μικρή γνώση της κυπριακής διαλέκτου που μιλούσαν τότε.

«...Ακόμη ανίσως και έλθει κανέναν ξύλο εις ετούτους τους γιαλούς, δια να φορτώσει ψουμί, κουκία, φακήν, όβερ άλλης λοής ζωήν, οι τσιβιτσάνηδες, μπαγνιέρηδες και πάσα άλλος μας οφιτζιάλης να μηδέν τoρμήσου, ουδέ να θελήσου, δια καμίαν λοήν να το αφήσου να τα σηκώσει, παρού μοναυτίς να βώσουν αβίς¹ του άνωθε μεγαλοπρεπή αφέντη εμπαλή...»

«...και δια να μεν έχουσιν τόπον οι κλέφτες των χτηνών, όπου βρίσκονται πολλοί εις ετούτην την ανορίαν, οι πγιοί πουλούν τα τους χανουτάρηδες, τους πγιούς χανουτάρηδες κάμνετε νώσιν όπι, πριχού που να σφάξουν κανένα χτηνόν εις τα χανούτια τους, να δείχνουν το σημάδι όβερ την βούλλαν του τσιβιτάνου όβερ (ή δηλαδή) του μπαγνιέρη του τόπου...»

Στην περίπτωση που τα ζώα ήταν κλοπιμαία τότε:

«...απάνω εις τες πέννες να πλερώνουν οπού δικόν τους τα χτηνά, οπού εθέλαν λάχει κλεψιμιά, και να στέκουν εις το ξύλον δια μέρες δεκαπέντε...»

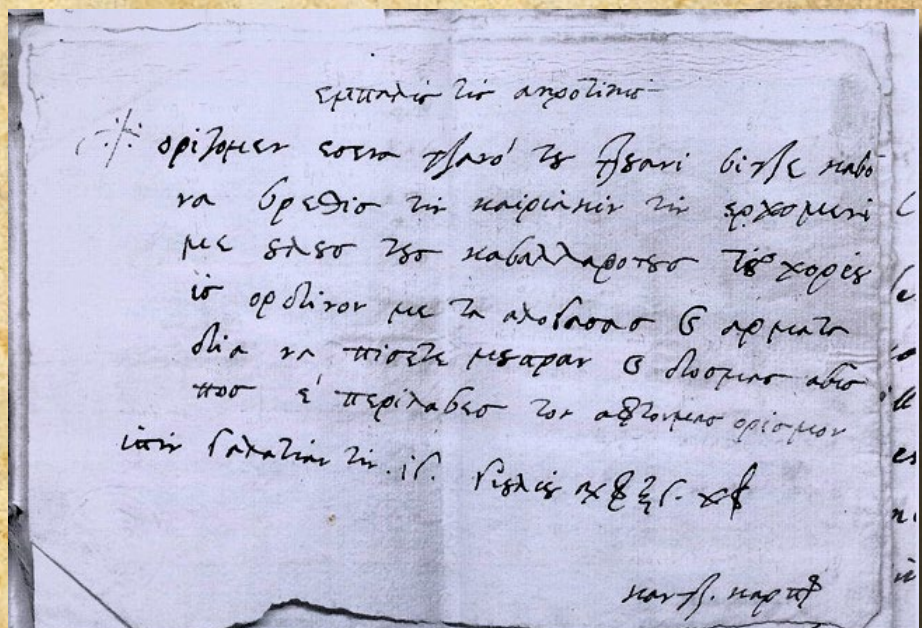
Οι πληροφορίες πάρθηκαν από ανακοίνωση της κ. Νάσας Παταπίου στο Α' Επιστημονικό Συνέδριο για την Καρπασία, 4 και 5 Απριλίου 2009. Είναι ολόκληρη δημοσιευμένη στον τόμο Πρακτικών του Συνεδρίου στις σελίδες 109-126.

1Αβις: ειδοποίηση

Ορίζομεν εσένα Τζανό του Τζουάνη βίτζε κάβο / να βρεθής την Κεριακή την ερχομένη με ούλους τους καβαλλαρότους του χωριού / εις όρδινον με τα άλογα σας και άρματα / δια να ποίσετε μούστραν και δος μας αβίς / πως επερίλαβες τον αυτόν μας ορισμόν /

Ορίζουμε εσένα τον Τζανό του Ιωάννη, υπαρχηγό των ιππέων να παρουσιαστείς την Κυριακή με όλους τους ιππείς του χωριού σε παράταξη, με τα άλογα και τα όπλα σας, για να πραγματοποιήσετε γενική στρατιωτική επιθεώρηση. Παρακαλώ όπως μας ενημερώσετε (δος μας αβίς) ότι έχετε λάβει την εντολή μας αυτή. Γαλάτεια 13 Ιουλίου 1563 Χριστού

Γραμματέας Καρπασίας)

Οι εντολές του διοικητή της Καρπασίας περιέχουν μηνύματά του προς τον καπιτάνο Αμμοχώστου ή σε άλλους υπαλλήλους, που ήταν υπεύθυνοι στα χωριά της Καρπασίας, όπως για παράδειγμα τους τσιβιτάνους ή μπανιέρους. Επίσης, δύο από αυτές τις εντολές αφορούν τη διοργάνωση στρατιωτικής επιθεώρησης (mostra generale). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει μια εντολή της 13ης Ιουλίου 1563, με τίτλο Εμπαλής της Ακροτίκης, ενώ στην ίδια εντολή ο γραμματέας υπογράφει κάτω αριστερά ως καντζιλιέρης Καρπασίας

Η λαϊκή αρχιτεκτονική, η υφαντική, η χειροτεχνία και η ξυλογλυπτική ήταν πολύ ανεπτυγμένες στο χωριό μας. Παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, γιατί προβάλλουν τον λαϊκό πολιτισμό της Κύπρου μας. Είναι στοιχεία που βοηθούν την ιστορία του τόπου μας να παραμείνει ζωντανή. Πρέπει λοιπόν όλοι μας να τα αναγνωρίζουμε, να τα προφυλάσσουμε και να μην τα ξεχνούμε, γιατί μας θυμίζουν την καταγωγή μας.

Στα πλαίσια αυτού του στόχου, τον Μάρτιο και Απρίλιο του 1970, το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Κύπρου, οργάνωσε αποστολή στην Καρπασία με σκοπό τη συλλογή λαογραφικού υλικού, προτού φύγει και η τελευταία γενιά των ζωντανών φορέων του παραδοσιακού μας πολιτισμού. Ομάδα ερευνητών της αποστολής αυτής, επισκέφθηκε και το χωριό μας το Γεράνι. Τα αποτελέσματα των ερευνών ήταν πολύ ικανοποιητικά στον τομέα της λαϊκής αρχιτεκτονικής, της λαϊκής τέχνης και της προβιομηχανικής τεχνολογίας.

Η συλλογή του σχετικού υλικού από το χωριό μας είναι μεγίστης σημασίας για τη σημερινή εποχή, γιατί δυστυχώς το Γεράνι εδώ και 39 χρόνια είναι σκλαβωμένο από τον Τούρκο Αττίλα και οι νόμιμοι κάτοικοί του διώχτηκαν βίαια από τις πατρογονικές τους εστίες.

A. Λαϊκή αρχιτεκτονική

Από τις έρευνες που έγιναν στο Γεράνι, καταγράφηκαν οι πιο κάτω παραδοσιακές κατοικίες, που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον:

- Οικία Θεογνωσίας Ευαγγέλου: ξεχωρίζει η στέγη της οικίας, γιατί υποβασταζόταν με διχαλωτά κλαδιά, που στο χωριό ήταν γνωστές σαν «Κατσούνες».
- Οικία Λιασή Ζάτενου: Ενδιαφέρον παρουσιάζει η «καμαρόπορτα» της οικίας, πάνω στην οποία υπήρχε ανάγλυφη παράσταση δύο λιονταριών, και ρόδακες που χρονολογούνται στο 1913. Από την οικία διατηρήθηκε μόνο η καμαρόπορτα, μέχρι και τα τελευταία χρόνια. Βρισκόταν δίπλα από το κρεοπωλείο του Καλλή Ζευγολάτη, και απέναντι από το καφενείο του Λιασή Κκούσιου – Ππαρά. Σώζεται και φωτογραφία της καμαρόπορτας, κάτω από την οποία είναι όρθιος ο χωριανός μας Κυριάκος Κακουρής. Είναι ντυμένος με την αντρική φορεσιά της εποχής που την αποτελούν: η βράκα, ο σάκος, ο μαύρος κεφαλόδεσμος και οι σκάρπες (τα παπούτσια). Η φορεσιά είχε χρώμα μαύρο καθώς και ο κεφαλόδεσμος. βλ. (Φωτ. 1)
- Οικία Παρασκευούς Κυριάκου: Είναι οικία νεότερου τύπου με δύο «καμάρες» στο μπροστινό μέρος. Οι καμάρες κτίζονταν με πελεκητές πέτρες και συνήθως προεξείχαν λίγο από την υπόλοιπη τοιχοποιία. Ο αριθμός των καμάρων στα αγροτικά κυπριακά σπίτια, καθόριζε την οικονομική κατάσταση και κοινωνική θέση του ιδιοκτήτη. Στο Ριζοκάρπασο υπήρχαν κατοικίες με έξι και επτά καμάρες. Η οικία διέθετε και μικρό «ανώγι» με περιστέρωνα – πεζουναρκό από μικρές τριγωνικές εσοχές στον εξωτερικό τοίχο.
- Οικία Σάββα Λοΐζου: Σ' αυτήν παρουσιάζει ενδιαφέρον η στέγη, που έφερε τα «ακρώματα» ή το «ακρόδωμα». Είναι η άκρη του δώματος, δηλαδή το μέρος που εξέχει γύρω από τη στέγη, για να προστατεύει τους τοίχους από τη βροχή. Το ακρόδωμα δημιουργείτο με την τοποθέτηση πέτρινων πλακών ή με την προεξοχή των βολιτζιών (των δοκαριών) που στήριζαν τη στέγη. Κάτι άλλο αξιοσημείωτο στην οικία, είναι ότι η στέγη, στο εσωτερικό του σπιτιού υποστηριζόταν όχι με καμάρες, αλλά με ένα ξύλινο «στύλο με κεφάλι».

Μια άλλη παραδοσιακή κατοικία στο Γεράνι της οποίας η στέγη στο εσωτερικό της στηριζόταν με «ξύλινο στύλο» ήταν και η κατοικία της Κουλλούς Γιαννή Σάββα – Καράγιωρκη.

- Οικία Φούντζας Κυριάκου (Πετευναρού): Κάτι που ξεχωρίζει στην οικία είναι οι γύψινες «σουβάντζες», τύπου Μεσαορίας με ανάγλυφους αγγέλους και κλαδιά κλήματος πάνω σ' αυτές. Κατασκευάζονταν από γύψο πάνω στον τοίχο που βρισκόταν απέναντι ακριβώς από την είσοδο του σπιτιού, μέσα στο κύριο δωμάτιο το «δίχωρο». Έμοιαζαν με ράφια και πάνω σ' αυτά τοποθετούσαν διάφορα πιάτα διακοσμημένα, για στόλισμα του σπιτιού. Οι εξωτερικοί τοίχοι του σπιτιού παρουσιάζουν μια ιδιαίτερη τεχνοτροπία. Αφού γινόταν η επάλειψη – το χείλωμα με γύψο, τον χτυπούσαν με φύλλα φοινικιάς κι έτσι αποτυπώνονταν στους τοίχους διάφορα σχέδια.

- Οικία Κατερίνας Κυριάκου – Καουσιού: Και σε αυτή την οικία υπήρχε γύψινη «σουβάντζα» με γραμμικό όμως σχέδιο, τύπου Καρπασίας. Οι εξωτερικοί τοίχοι είχαν επάλειψη – χείλωμα με γύψο, που τον χτυπούσαν με φύλλα φοινικιάς, για ν' αποκτήσουν μια διακοσμητική – ξεχωριστή όψη.

Όλες οι παραδοσιακές μας κατοικίες είναι πολύ όμορφες και προκαλούν εντύπωση στους ξένους. Η σκέψη μας είναι σ' αυτές τις κατοικίες που βρίσκονται στα κατεχόμενά μας μέρη, κατά πόσο διατηρούνται ή έχουν καταστραφεί από τους Τούρκους εισβολείς. Είμαστε σίγουροι πως όλα τα παραδοσιακά σπίτια της κατεχόμενης πατρίδας μας, περιμένουν τους γνήσιους ιδιοκτήτες τους, να τους ανοίξουν τις πόρτες, για ν' ανθίσει και πάλι η ζωή στις αυλές τους.

Β. Χειροτεχνία.

Η χειροτεχνία ήταν ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στο χωριό μας, γιατί υπήρχαν άφθονες πρώτες ύλες στην περιοχή, όπως οι ποκαλάμες, το βαμβάκι, το μετάξι και το μαλλί των ζώων. Τα υλικά αυτά τα παρήγαγαν οι ίδιοι οι Γεραنيώτες. Τα θαυμάσια δείγματα της χειροτεχνίας που έφτιαχναν στο χωριό, όπως τα πανέρκα, τα σεντόνια, οι αλατζιές κ.α. φανερώνουν την αισθητική καλλιέργεια των χωριανών μας, αλλά συγχρόνως ικανοποιούσαν και τις καθημερινές τους ανάγκες.

Β1. Τα πανέρκα. (φωτ. 2)

Αντιπροσωπευτικά δείγματα της χειροτεχνίας στο Γεράνι ήταν τα «πανέρκα». Ήταν δίσκοι διαφόρων μεγεθών, που κατασκευάζονταν από τα στελέχη του σιταριού, τις «ποκαλάμες». Για τη διακόσμησή τους χρησιμοποιούνταν βαμμένες ποκαλάμες και τα διακοσμητικά τους θέματα ήταν κυρίως γεωμετρικά.

Κάποια από τα πανέρια που είχαν ιδιαίτερη διακόσμηση, τα κρεμούσαν στους τοίχους των κατοικιών. Αποτελούσαν το κύριο διακοσμητικό στοιχείο, του επίσημου δωματίου του «δίχωρου». Αυτά χρησιμοποιούνταν και στις επίσημες γιορταστικές εκδηλώσεις της οικογένειας, όπως στους γάμους, στις γιορτές και στα μνημόσυνα. Μέσα στο πανέρι τοποθετούσαν τον «σάκο» του γαμπρού και τον χόρευαν οι κουμπάροι την ώρα που τον στόλιζαν, προτού πάνε στην εκκλησία για το μυστήριο. Ακόμη μέσα στα πανέρια τοποθετούσαν τα κόλλυβα και τα πρόσφορα, για να τα μεταφέρουν στην εκκλησία.

Τα πιο απλά πανέρια τα χρησιμοποιούσαν στις οικιακές εργασίες, όπως για το καθάρισμα των σπόρων και για την αποξήρανση διαφόρων τροφών που έφτιαχναν οι οικοκυρές όπως τον τραχανά, τον φιδέ και τα μακαρόνια. Τα μικρά πανέρια τα χρησιμοποιούσαν και σαν δίσκους για κέρασμα των ξένων. Τα μεγάλα πανέρια τα χρησιμοποιούσαν ακόμη για να τοποθετούν επάνω σ' αυτά το φαγητό αντικαθιστώντας έτσι το τραπέζι.

Η κατασκευή του πανεριού ήταν αποκλειστικά γυναικεία χειροτεχνία και πολύ διαδεδομένη στο Γεράνι. Όλες σχεδόν οι νοικοκυρές ήταν εξειδικευμένες στην κατασκευή των πανεριών, γιατί ήταν ένα σκεύος απαραίτητο για κάθε κυπριακό αγροτικό σπίτι. Τα κατασκεύαζαν κυρίως σε χρόνο που δεν είχαν πολλές ασχολίες. Φύλαγαν τις «ποκαλάμες» από το καλοκαίρι και κάποιες από αυτές τις έβαφαν και ήταν έτοιμες για χρήση από την νοικοκυρά. Η διακόσμηση των πανεριών απαιτούσε δεξιοτεχνία και ήταν σημαντικό

προτέρημα για μια γυναίκα που γνώριζε να φτιάχνει πανέρκα.

B2. Υφαντική.

Η υφαντική τέχνη έχει μακράν παράδοση στο Γεράνι. Ο λόγος της ανάπτυξης της είναι οι πρώτες ύλες που υπήρχαν σε αφθονία στο χωριό μας: όπως το βαμβάκι, το μετάξι και το μαλλί. Εκτός από το άσπρο βαμβάκι, ιδιότυπο της περιοχής μας ήταν και η καλλιέργεια καφέ βαμβακιού, φυσικού χρώματος, το γνωστό «κοκκινοβάμβακο». Το χρησιμοποιούσαν ως διακόσμηση μέσα στο άσπρο βαμβακερό ύφασμα.

Μερικά άσπρα υφάσματα που ύφαιναν, τα έδιναν σε ντόπιο βαφέα που ερχόταν στο χωριό από την Ακανθού, για να τα βάψει μαύρα. Με το μαύρο ύφασμα έραβαν τις βράκες, τα ράσα του ιερέα και ό,τι άλλο χρειάζονταν σε μαύρο χρώμα. Στον αργαλειό ύφαιναν ακόμη τις γνωστές «αλατζιές», που ήταν απλό βαμβακερό ύφασμα, ριγωτό ή καρωτό και το χρησιμοποιούσε κυρίως ο αγροτικός κόσμος για τις γυναικείες και τις αντρικές φορεσιές.

Την περίοδο του Απελευθερωτικού Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α δόθηκε εντολή από τους αρχηγούς, όλος ο κυπριακός λαός να μην αγοράζει αγγλικά υφάσματα, αλλά να χρησιμοποιεί ρούχα φτιαγμένα από αλατζιά. Η απόφαση αυτή ήταν ένα είδος μπούκοτάζ για τα αγγλικά προϊόντα. Σε περίπτωση που οι αγωνιστές αντιλαμβάνονταν πως κάποιος φορούσε αγγλικά προϊόντα, το βράδυ τα μάζευαν και τα έκαιγαν δημοσίως.

Ένα άλλο υλικό της υφαντικής τέχνης ήταν και το μαλλί των προβάτων. Το επεξεργάζονταν με το δικό τους παραδοσιακό τρόπο και με τη βοήθεια του αδραχτιού έφτιαχναν την κλωστή που θα χρησιμοποιούσε η υφάντρα. Από το μαλλί ύφαιναν τα μαλλινοβάμβακα σεντόνια, τα γνωστά «μάλλενα».

Μια άλλη πρώτη ύλη για την υφαντική ήταν και το μετάξι. Η παραγωγή μεταξιού στο Γεράνι ήταν μια από τις κυριότερες γυναικείες ασχολίες. Στο χωριό υπήρχαν πολλές «συκαμιές» (μουριές) για την εκτροφή του μεταξοσκώληκα. Από τα «κουκούλια» με ειδική επεξεργασία, έπαιρναν μεταξοκλωστή από την οποία ύφαιναν μεταξωτά υφάσματα πολυτελείας. Με αυτά τα υφάσματα έφτιαχναν ωραία μεταξωτά σεντόνια για την προίκα τους, μαξιλαροθήκες, τραπεζομάντιλα, κουρτίνες και άλλα. Με τα κουκούλια έφτιαχναν και ωραία κάδρα. (Φωτ. 4)

B3. Ξυλογλυπτική (Φωτ. 3)

Στο Γεράνι καταγράφηκαν «κασέλες» - (σεντούκια) που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Είχαν ανάγλυφη διακόσμηση στο μπροστινό μέρος και σε κάποια η διακόσμηση χρωματιζόταν. Μέσα στο σεντούκι φύλαγε τα προικιά της η νύφη. Από έρευνες που έγιναν στους ηλικιωμένους, ανέφεραν ότι η κατασκευή των σεντουκιών δεν έγινε στο χωριό μας, αλλά σε άλλο χωριό, «παρά χωρκού». Σύμφωνα με αξιόπιστες πληροφορίες, τόπος κατασκευής τους ήταν το Λευκόνοικο.

- Ο Σάββας Λοΐζου – Κούκκουλλος: είχε στο σπίτι του «σεντούτζι» διακοσμημένο με πουλιά και γλάστρες με λουλούδια. Είχε ακόμη «αρκαστήριν» (αργαλειό) ζωγραφισμένο με πράσινη και μπλε διακόσμηση και με καθρεφτάκι στο πέταλο.
- Η Φουντζού Κυριάκου – Πετειναρού είχε σεντούκι διακοσμημένο με πουλιά και γλάστρες με λουλούδια. Παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, γιατί στο εσωτερικό του υπήρχαν ζωγραφισμένες φοινικούδες. Χρονολογείται στις αρχές του εικοστού αιώνα και είχε διαστάσεις 190x88x60 εκατοστά.
- Ο Δημήτρης Κκούσιου – (Λίμπουρας) είχε σεντούκι με διακόσμηση όπως και τα προηγούμενα, με πουλιά και γλάστρες με λουλούδια. Η διαφορά όμως ήταν ότι τα χρώματα σ' αυτό ήταν πιο ζωντανά. Το σεντούτζι είχε διαστάσεις 190x80x67 εκατοστά.
- Η Μαρία Αρέστη είχε σεντούκι με γραμμική διακόσμηση.
- Ο Δημήτρης Κυριάκου είχε ερμάρι με ανάγλυφα φυτικά θέματα.

Όλα τα πιο πάνω που αναφέρθηκαν, αποτελούν την παραδοσιακή μας τέχνη. Είναι σημάδια της ζωής του τόπου μας και το μονοπάτι που θα μας οδηγήσει στο μέλλον. Εμείς ως μοναδικοί ιδιοκτήτες του κυπριακού πολιτισμού και της παράδοσης, δεν πρέπει να επιτρέψουμε στα ξενόφερτα στοιχεία να αλλοιώσουν την παράδοσή μας. Πρέπει να κρατήσουμε την ιδιαιτερότητά μας, με την ελπίδα ότι σύντομα θα επιστρέψουμε στην κατεχόμενη γη μας και στο αγαπημένο μας χωριό το Γεράνι.

Αντρέας Μοναστήρας, Παναγιώτα Μοναστήρα

Φωτ. 1

Φωτ. 2

Φωτ. 3

Φωτ. 4 Έργο της πρεσβυτέρας Βασιλικής Παπαγεωργίου, 1941.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ 2012

Διακρίνονται: Ο Βουλευτής Αμμοχώστου Γεώργιος Γεωργίου, ο κ. Σίμος Παστός Δήμαρχος Λύσης, ο κ. Μιχάλης Τζιώρτας, ο κ. Πάμπος Ηλιάδης, η κ. Ηλιάδου και ο κ. Ευάγγελος Ευαγγέλου, Διευθυντής Νοσοκομείου Λάρνακας.

Τιμάτε ο πάτερ Σάββας, ιερέας από την κοινότητα μας, για τις πολύτιμες υπηρεσίες που πρόσφερε σε εμάς. Την εικόνα την παρέδωσε ο Δήμαρχος Λύσης κ. Σίμος Παστός..

Τιμάται ο έπαρχος Λάρνακας-Αμμοχώστου κ. Πάμπος Ηλιάδης για τις υπηρεσίες που διαχρονικά πρόσφερε στην κοινότητα. Ο κ. Σίμος Παστός του παραδίδει την πλακέτα και την εικόνα.

Ο κοινοτάρχης Ανδρέας Πέτρου χαιρετίζει τους συνδαιτυμόνες κατά την περσινή συνεστίαση που έγινε στο κέντρο Θέαςις στην Λάρνακα.

Η κ. Φιλοθέη Λιασή απευθύνει χαιρετισμό εκ μέρους της νεολαίας.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΔΗΣΗ...

Κλείσαμε την ύλη του περιοδικού και είμασταν έτοιμοι να το στείλουμε στο τυπογραφείο προς εκτύπωση. Και ήλθε αναπάντεχα το ευχάριστο, που δεν μπορούσαμε να μην το κοινοποιήσουμε. Έδωσε σε όλους απέραντη χαρά, ιδιαίτερα στην οικογένεια με την οποία σχετίζεται.

1955. Στην οικογένεια του αείμνηστου Κυριάκου και της Χριστινούς Παύλου Τσιαρρούι συνέβη το δυσάρεστο: Κτύπησε άσχημα στο πόδι το δευτερότοκο παιδί τους, η Δήμητρα. Την πήραν σε γιατρούς τόσο στην Αμμόχωστο όσο και σε φημισμένο Κυθρεώτη ορθοπεδικό στη Λευκωσία, επανειλημμένα. Η κόρη δεν αποθεραπευόταν. Χώλαινε. Μόνη ελπίδα η επέμβαση του Δημιουργού. Το θαύμα.

Πήρε ο πατέρας στην απελπισία του επάνω μια πέτρα, ένα κοτρώνι, όσο μπορούσε να σηκώσει άνθρωπος, το σήκωσε και προσευχήθηκε: Κάνε, Θεέ μου, το θαύμα σου κι εγώ μια λαμπάδα στο βάρος τούτης της πέτρας θα φέρω στην εκκλησιά Σου. Βοήθα κι εσύ, Παναγιά μου και μια εικόνα στη χάρη Σου θα φέρω. Η Δήμητρα έγινε καλά.

Ο καλός χριστιανός και νοικοκύρης εκπλήρωσε τα τάματά του.

Την εικόνα της Παναγίας της Ελεούσας του Κύκκου, που παράγγειλε στους φημισμένους αγιογράφους μοναχούς του Απο-

στόλου Βαρνάβα, ευλαβικά την αφιέρωσε στην εκκλησία της Παναγίας της Παντάνασσας στην Καντάρα.

Το '74 έγινε η εισβολή. Τα πάντα λεηλατήθηκαν.

Πριν λίγες μέρες η Επισκοπή Καρπασίας ειδοποίησε πως εικόνες από το Γεράνι, και από αλλού, βρίσκονται σε αποθήκη της Επισκοπής στη Λευκωσία.

Αναγνώρισαν την εικόνα ο κοινοτάρχης μας Ανδρέας Πέτρου και ο νεότερος γιος της οικογένειας ο Γεώργιος Παύλου, ο Κόκος, μόλις προχθές, 11 Νοεμβρίου 2013. Αναγράφεται πάνω το όνομα του δωρητή και το έτος που έγινε, 1958.

Την Κυριακή, 24 Νοεμβρίου κατά τον κατανυκτικό εσπερινό και τη συνεστίαση που θα ακολουθήσει θα την προσκυνήσουμε. Έχει ήδη οργανωθεί η υποδοχή και απόδοση της προσήκουσας τιμής.

Η χάρη και η βοήθειά Της να σκέπει το σύνολο του λαού Της.

ΓΕΡΑΝΙ

ΕΚΔΟΤΗΣ

Κοινοτικό Συμβούλιο Γερανίου
Νοέμβριος 2013

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Παναγιώτης Παπαγεωργίου

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Παναγιώτης Παπαγεωργίου
Ανδρέας Παπαγεωργίου

ΓΡΑΦΙΚΑ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Αθανάσιος Παράσχος

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

C&S LOUCA PRINT & COPY LTD

ISSN 1986-4280